

5068
VINERI 9 FEBRUARIE 2001 • ANUL LI NR. 6

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Oameni și vremuri

Una zici și alta faci

„Fiind băiet, păduri cutreieram”

CALENDAR ORTODOX

12 februarie, luni – Sf. Meletie, Arhiepiscopul Antiohiei și Antonie Patriarhul; Sf. Mc. Hristea.
 13 februarie, marți – Cuv. Martinian; Sf. Ap. Acvila și Priscila.
 14 februarie, miercuri – Cuv. Auxențiu, Maron și Avraam.
 15 februarie, joi – Sf. Ap. Onisim; Sf. Mc. Maior; Cuv. Eusebiu.
 16 februarie, vineri – Sf. Mc. Pamfil și Valentin; Cuv. Flavian.
 17 februarie, sâmbătă – Sf. Mare Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna. (Sâmbăta morților – Moșii de iarnă)
 18 februarie, duminică – Sf. Leon, episcopul Romei; Cuv. Agapit Episcopul, Mariam și Pulheria. Duminica lăsatului sec de carne (a înfricoșatei Judecăți).

AGENDĂ

12 februarie

1862 – s-a născut, la Golești – Argeș, *Alexandru Davila*, om de teatru și dramaturg român.

1894 – s-a născut poeta *Otilia Cazimir* (Alexandrina Gavrilescu).

1923 – s-a născut regizorul *Franco Zeffirelli*.

13 februarie

1849 – delegația adunării române de la Sibiu, condusă de episcopul ortodox *Andrei Șaguna*, a înfățișat împăratului „Petițiunea generală a fruntașilor români din Transilvania, Banat și Bucovina”, care cerea, printre altele, legitima constituire a națiunii române într-un organism statal unitar, de sine stătător în cadrul monarhiei, administrație în limba română, reprezentanță proporțională în parlament imperial.

1880 – s-a născut, la Iași, savantul *Dimitrie Gusti*, fondatorul Școlii sociologice din București (m.1955).

14 februarie

1821 – a murit, la Buda, *Petru Maior*, ilustru cărturar iluminist, unul dintre corifeii Școlii Ardelene, militant de seamă pentru drepturile culturale și politice ale românilor din Transilvania.

1851 – se înființează, la Paris, *Junimea Română* – societate politică și culturală a studenților români din capitala Franței.

1888 – a avut loc inaugurarea *Ateneului Român* din București.

15 februarie

1851 – s-a născut, la Iași, *Spiru Haret*. A fost un adevărat maestru al științelor exacte, mai ales al matematicii, astronomiei și mecanicii. Totodată este cel dintâi român care a obținut doctoratul în matematică la Paris.

1965 – a murit, la Șiria, Banat, *Emil Montja*, compozitor român.

16 februarie

1997 – compozitorul *Anatol Vieru* a primit Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor pe anul 1996, pentru întreaga sa activitate.

17 februarie

1917 – s-a născut, la București, *Ioana Radu*, interpreță de române și muzică populară.

18 februarie

1564 – a murit *Michelangelo Buonarroti*, pictor, sculptor, arhitect italian. Operele sale cum ar fi „Moise” sau „David” sînt capodopere, care prin perfecțiunea lor fascinează și astăzi publicul.

Relațiile româno-maghiare
se întăresc

Ministerul Ungar al Afacerilor Externe apreciază drept pozitive primele semne venite din partea Guvernului Năstase. Într-un interviu publicat de cotidianul *Népszabadság*, ministrul ungar de externe, *Martonyi János* s-a referit și la problema eliminării României de pe lista neagră a vizelor, precizînd că Ungaria ar vrea ca acest lucru să se întîmple cît mai repede. Pe planul relațiilor bilaterale, Martonyi și-a exprimat speranța unei conclucrări pe planul infrastructurii, al protecției mediului, respectiv pe planul relațiilor economice. Printre proiectele ministerului ungar de externe se află și deschiderea de noi puncte de frontieră și construirea căii ferate Timișoara–Seghedin.

I. K.

Minoritățile din Ungaria
la răscrucea mileniilor

Fundația Maghiară de Cultură și revista *Barátság* organizează în ziua de 16 februarie 2001, la Budapesta, o conferință pe tema: „Minoritățile din Ungaria la răscrucea mileniilor”, sub înaltul patronaj al doamnei *Dávid Ibolya*, ministru al justiției. Lucrările vor fi deschise de *Kaltenbach Jenő*, ombudsman pentru drepturile minorităților și *Hende Csaba*, secretar de stat politic la Ministerul Justiției. În aceeași zi, în cadrul unei mese rotunde se va discuta despre șansele de viitor ale instituțiilor de cercetare a minorităților.

Baluri românești 2001

Giula

Balul românesc pe țară, organizat de Auto-guvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, va avea loc la Centrul Cultural Român din Giula, în ziua de 10 februarie, cu începere de la ora 19.00. Muzica va fi asigurată de o orchestră din Arad. Participanții balului se vor putea bucura și de un program folcloric prezentat de echipa de dansuri populare a tinerilor din Aletea.

Aletea

Românii din Aletea vor petrece la 17 februarie, la Centrul cultural Reibel Mihály, cu începere de la ora 19.00. Sînt invitați aici și oaspeți din orașul

înfrățit Sebiș din România.

Chitighaz

Balul românesc cu merinde, la care vor cînta muzicanți din Sîntana, România, va începe, în data de 24 februarie, la ora 19.00 în Centrul cultural din loc.

Otlaca-Pustă

În sătulețul bichișean, tot la 24 februarie se ține balul românesc cu merinde. La ora 19.00 în Căminul cultural din Otlaca, petrecerea va începe cu un program folcloric al dansatorilor din localitatea înfrățită Șiria. În timpul balului, muzica va fi oferită de o orchestră din Șiria și una din loc.

Bichișciaba

Restaurantul Party va găzdui balul românesc în zi de vineri, la 9 martie, de la ora 19.00. Muzica va fi prestată de soliști din Chitighaz. Vor fi invitați oaspeți din Beiuș și Lipova, orașe cu care Bichișciaba are relații bune.

Micherechi

În căminul cultural din Micherechi, balul românesc se va organiza pe 10 martie începînd la ora 19.00. Vor cînta frații Strugurei din Oradea, dar vor cînta și două vedete ale muzicii populare românești Elena Merișoreanu și Florica Duma.

Șt. C.

Poșta redacției

Stimată Redacție,

În rîndurile de față aș vrea să-mi exprim mulțumirea și recunoștința față de toți oaspeții care au participat sîmbătă, 3 februarie, în sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria la deschiderea expoziției fotografice și la lansarea albumului SATUL MEU sprijinit de Ministerul Patrimoniului Cultural. În mod special aș mulțumi celor care au sprijinit organizarea expoziției și cadourile oferite de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, autoguvernările românești din Budapesta sectorul V – Eva Cozma Frătean, și VII – dr. Gheorghe Mihăiescu, Giula – dr. Ioan Ciotea și Seghedin – dr. Gheorghe Petrușan, corul Pro Musica din Giula, condus de maestrul Gheorghe Flueraș, Inspectoratul pentru Cultură a județului Arad în frunte cu Florin Didilescu și, îndeosebi, domnilor Bánfi Barnabás, Ștefan Oroian, Iosif Stroia, care au contribuit la realizarea acestui program.

Mă bucur că la vernisaj au sosit atîția consăteni, colegi, prieteni și cunoscuți, cărora le mulțumesc din inimă și prin coloanele săptămînalului românesc atît în numele meu, cît și al familiei mele.

Încă o dată mulțumiri și urările mele de sănătate și fericire.

Gheorghe Dulău, învățător pensionar, Micherechi

ANUNȚ

De vînzare haine din Germania (Second Hand).

Tehnologie pentru fabricat paste făinoase cu rețete chiar și mutarea tehnologiei în România sau căutînd asociat cu capital.

Grîu, făină. Asigurăm asistență de specialitate (rețete, etc.) pentru brutării.

Tel./fax:

(00-36) 66/480-315
(00-36) 30/9255-583

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: „Așa ne-am dus la nuntă cu cociie dă cai...”

(Foto: Gh. Dulău)

Foaia românească
poate fi citită
și pe Internet

www.foaia.com

Filme românești în Capitala Ungariei

Ștefan Crâsta și Tiberiu Boca pentru a treia oară participă la Festivalul Maghiar de Filme

În prima zi a lunii februarie, s-a ținut la Budapesta deschiderea festivală a celui de-al 32-lea Festival Maghiar de Filme. Cele mai numite creații au fost proiectate la cinematograful Atrium și la Centrul Mamut

apoi, despre cariera sa. Dar am aflat și despre dragostea lui față de copii, față de muzică și față de toți cei care vor să se apropie de muzică, de cîntec. Ne-a povestit despre turneele cu corurile pe care le conduce

Ardeleana – Erdélyi Tánc a fost realizat de Tiberiu Boca și regizorul Molnár József. Filmul a fost o disertație demonstrativă asupra culegerilor lui Bartók Béla pe cel mai autentic teren unde se întâlnește și conviețuiește muzica populară română și maghiară, în Transilvania. Demonstrarea a fost făcută de formația de muzică populară Muzsikás și cîntăreața Sebestyén Márta, echipă care de această dată a fost întregită de muzicianul Alexandru Bălănescu. Renumitul violonist de origine română a interpretat în stilul lui original și melodiile din Transilvania, povestindu-ne între timp despre legăturile sale sufletești cu muzica populară română.

După vizionarea celor două filme românești, participanții – printre care i-am văzut pe soții Pahonea, reprezentanții Ambasadei României la Budapesta, profesorul universitar Ioan Aurel Pop de la Cluj și domnul ambasador Alexandru Ardelean din Budapesta – au discutat despre cele văzute.

Gh. Berényi

din Buda. Filmele care n-au intrat în concurs au fost prezentate publicului la cinematograful Kultiplax (str. Kinizsi nr. 28).

Fiind student la universitatea din Budapesta, mă bucur întotdeauna cînd aflu despre un program românesc, și mai ales acum, la sfîrșitul sesiunii, după examene, a fost tocmai potrivit să ies la un film. Cînd am auzit că la cinematograful Kultiplax vor fi rulate simbătă, la 3 februarie, și două filme realizate de Redacția Română a Televiziunii Maghiare, am ținut neapărat să fiu prezent la acest eveniment.

Rularea primului film a început la ora 15.30, la care au participat aproximativ 30-35 de spectatori. Titlul peliculei a fost simplu: „Gheorghe Flueraș”, sugerîndu-ne și prin aceasta că vom cunoaște portretul unui om. Filmul a fost regizat de Ștefan Crâsta, iar operatorul a fost Ficker Péter. Producția este un documentar despre dirijorul arădean Gheorghe Flueraș, care, și la aproape 70 de ani, este dirijorul a două coruri românești din Ungaria și profesor de muzică la Liceul Bălcescu din Giula. Domnul Flueraș a vorbit despre copilăria sa, nu prea ușoară, despre faptul cum a făcut cunoștință cu muzica, și

în România și cu cele din Ungaria. Filmul a fost îmbogățit și prin intervențiile colegilor, prietenilor din Arad, Lipova, Giula, Chitighaz... Dar cea mai frumoasă și emoționantă declarație a fost cea a soției maestrului Flueraș.

Al doilea film, cu titlul

Un nou premiu pentru regizorul Cornel Mîndruțau

Secția de critică a televiziunii și filmului din cadrul Uniunii pe Țară a Jurnaliștilor Maghiari a decis recent despre acordarea unor distincții de specialitate. Printre cei 13 premiați se găsește și Cornel Mîndruțau, tînărul regizor de origine română (nepotul regretatului preot ortodox din Jaca), care a fost premiat pentru pelicula „Nu mai am eu nici o dorință” (Nincsen nékem vágyam semmi), în categoria „cel mai bun film al anului 2000”.

Oferiți 1% din impozitul Dvs. pentru scopuri românești

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
19058283-1-04

Fundația „Pentru păstrarea limbii române”,
Chitighaz
19375523-1-04

Fundația „Pentru Muzica”, Giula
18376146-1-04

Fundația „Homo Ludens”, Giula
(Grădinița din str. Galamb)
18371062-1-04

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria
(cod tehnic) 0293

„Literatura pentru copii – o cenușăreasă a literaturii?”

La Centrul Cultural al României de la Budapesta se desfășoară lunar cîte o masă rotundă/dezbateri sub genericul ÎNTÎLNIRI, la care participă personalități de seamă din România și din Ungaria, din diferite domenii ale culturii. „Întîlnirea” din 29 ianuarie a fost intitulată: „Literatura pentru copii – o cenușăreasă a literaturii?” La acest dialog, din partea României au participat scriitorii: Daniela Crăsnaru, director la Editura „Ion Creangă” din București, Silvia Kerim și Octavian Sava – scriitori de literatură pentru copii. Din Budapesta au răspuns invitației un număr impresionant de mare de autori de literatură pentru copii, dramaturgi, realizatori de filme pentru copii, directori de editură, ziariști. Timp de peste trei ore oas-

peții din România și din Ungaria au dezbătut problemele legate de editarea și difuzarea cărților de literatură pentru copii, de spectacolele de teatru și televiziune din acest domeniu, de cum anume pot fi remediate și echilibrate tendințele tot mai vizibile privind „robotizarea” poveștilor, precum și posibilitățile unor proiecte comune în vederea revigorării literaturii pentru copii.

În final, invitaților le-a fost oferit un cocktail, cei prezenți simțindu-se foarte bine, avînd posibilitatea să continue într-un cadru informal discuțiile.

Acest eveniment cultural s-a concretizat datorită sprijinului acordat de către Ministerul Culturii și Cultelor și Ministerul Afacerilor Externe din România.

A. Pop

Revistă română în Australia

poezii de Crăciun, religia și folclorul fiind pilonii de bază ai revistei. Celălalt centru de greutate îl înseamnă limba și literatura română. Iar purtînd numele lui Iosif Vulcan, e firesc că poezia eminesciană predomină, dar în coloanele revistei mai primește spațiu Ion Creangă, George Coșbuc.

În editorialul *Imaginația și știința*, Ioan Miclău apreciază:

„Porțile imaginației trebuie lăsate larg deschise tinerei generații, căci viitorul are nevoie de o nouă ordine socială, economică, politică, care, ca să fie trainică, trebuie așezate într-un cadru democratic, în care știința să slujească pacea. Fiind asigurată pacea popoarelor, acestea își vor asigura hrana vieții, nefiind obligați a silui legile Naturii și ale lui Dumnezeu, în care sunt parte unitară.”

În fine, putem fi mîndri că în paginile revistei se publică și scrieri ale autorilor români din Ungaria. Numărul în discuție cuprinde „Anecdotele Secolului” culese de dr. Gheorghe Santău din Giula.

E. Illyés

„...ca un colț din România în inimile Dumneavoastră, în Australia”. Impresionantul slogan al revistei este pe cît de veritabil, pe atît de însuflețitor. El dovedește că și pe îndepărtatul continent al cangurilor, românii duc dorul țării și transmit dragostea față de limba română. O mină de oameni inimoși, în frunte cu Ioan Miclău, se adună sub stindardul culturii românești, organizînd cenacluri, întîlniri, expoziții și editînd o revistă care acum a intrat în anul V de apariție.

Ultimul număr care ne-a sosit la redacție este cel de Crăciun. Ca atare, paginile cuprind colinde și

Despre educația în spirit românesc și multe altele

– File din procesul verbal al unei întâlniri pe probleme de identitate, educație –

Inițiatorul întâlnirii Tiberiu Boca, la deschiderea lucrărilor, atrage atenția asupra necesității analizării unor fenomene care ating viața minorității noastre, arătând că de prea puține ori discutăm deschis, în public, despre probleme de conștiință, identitate, limbă, etc. Cu întâlnirea de față organizatorii și-au manifestat dorința de a se gândi împreună, de această dată, despre ceea ce înseamnă „Educația în spirit românesc”.

Profesorul Mihai Cozma din Seghedin propune ca discuțiile să se desfășoare sistematic. Este de părere că deseori sîntem în stare să așteptăm sfaturi de la altcineva în ceea ce privește problemele noastre, dar el nu este convins că dacă am aduce specialiști din România, aceștia ne vor putea lămurii mai ușor. Nici un profesor sau specialist din România nu ne va putea răspunde la anumite întrebări legate de viața minorităților, pentru că ei nu au trăit în această situație.

Ștefan Frătean reamintește celor prezenți că nu demult a apărut o carte în limba maghiară despre românii din Ungaria, cu titlul „A magyarországi románok”, semnalînd că cei trei autori ai volumului (Mihai Cozma, Gheorghe Petrușan și Emilia Martin) sînt de față. Folosindu-se de ocazie, a provocat autorii să ne informeze cînd vom putea citi o astfel de lucrare cuprinzătoare și în limba română.

Profesorul Gheorghe Petrușan, șeful Catedrei de Română din cadrul Școlii Superioare Pedagogice din Seghedin informează că este în pregătire și varianta în limba română, traducerea este aproape gata, dar nu există fonduri financiare pentru scoaterea cărții.

Domnul Petrușan propune pentru discutare, cu ocazia atelierului, următoarele probleme: *Ce putem face să ne prelungim viața ca români? Cum putem fi români mai buni? Cine sîntem noi, românii din Ungaria? Ce valori reprezentăm?*

Profesorul este de părere că dacă reprezentanții românilor din Ungaria consideră că mai există ca minoritate, ar trebui să avem o strategie, un plan de perspectivă pentru menți-

Deseori ne izbim de afirmația că fenomenul asimilării naționalităților conlocuitoare în Ungaria se accelerează tot mai mult. Din păcate, această constatare este adevărată și în cazul comunității românești. Integrarea în societatea maghiară ia o amploare necunoscută pînă acum, iar în procesul de socializare dispar elementele specifice românești și se trece spre o viață caracteristică majorității maghiare. Pe de altă parte, românii din Ungaria – poate și din motive obiective – n-au reușit să-și schimbe imaginea despre România: în conștiința noastră nu s-a dezvoltat aproape nimic despre tot ceea ce reprezintă țara-limbă. Sîntem tentați să

nerea românității pe aceste meleaguri. N-ar trebui să ne întrunim numai în cadre festive. În ultimii 40-50 de ani, niciodată n-am avut timp (sau curaj) să ne așezăm la masă, să discutăm despre aceste probleme. Nu avem curajul să ne deschidem rănile. Ar trebui să fim pe aceeași undă – profesori, ziariști, intelectuali. Dacă noi nu sîntem pe aceeași platformă, atunci nici cei din exterior n-au cum să ne înțeleagă.

Profesorul Petrușan și-a exprimat amărăciunea pentru că românii din Ungaria, la ora actuală, nu sînt capabili să colaboreze. Cei care sînt responsabili pentru soarta noastră, nu sînt în stare să ne reprezinte. Nu există un organ care să vadă limpede problemele.

Referindu-se tot la cartea despre românii din Ungaria, Ștefan Frătean constată că sîntem de-a binelea asimilați, pentru că această lucrare, pentru mulți dintre noi, înseamnă aproape același lucru ca și pentru un ungur din altă parte a țării.

Emilia Martin este de părere că probabil dacă ideea cărții ar fi venit din cercul nostru, ea ar arăta altfel. Trebuie știut că lucrarea s-a făcut la comandă.

Și cercetătoarea giulană propune anumite chestiuni, care crede că ar trebui discutate la astfel de întâlniri, cum ar fi de ex.: *Noi și România; Cum ne văd românii din România? Noi, românii și noii români.* În același timp, cercetătoarea este convinsă că este o pierdere a comunității noastre că nu a găsit un tînar care să studieze sociologia, căci toate ace-

stecem ușor peste aceste probleme grave și să ne îndreptăm atenția asupra unor chestiuni pur formale. Este adevărat că pentru discutarea motivelor dispariției noastre nu dispunem de nici o formă instituționalizată.

Cu aceste gânduri au lansat membrii Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria o invitație către profesori și directori de școală generală, liceu și universitate, jurnaliști și reprezentanți ai diferitelor instituții românești din țara noastră. Întîlnirea a avut loc la Giula, la 13 ianuarie 2001. Singura instituție pe țară, care nu a trimis nici un delegat a fost Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria.

ceea ce privește relațiile noastre interne, profesoara crede că în ultimul timp am pus un accent prea mare pe problema graiului și a limbii literare. Prin asta s-a creat o distanță între oamenii de la sate și „intelectuali”.

Cine este mai român? – ne întrebăm. – Este român și cel care nu mai vorbește limba noastră maternă? Sau cei care nu ne cunosc trecutul, valorile?

Florica Santău este indignată că unii, care se numesc reprezentanții românilor din Ungaria, nu ne cunosc trecutul, vorbesc o limbă de lemn, exprimîndu-se categoric: „Eu nu am nevoie de astfel de reprezentare!”

Gheorghe Mihăiescu își prezintă părerea despre aceste probleme în trei puncte: 1. Ar trebui să terminăm o dată cu analizarea trecutului și ar fi vremea să ne construim un plan pentru viitor. 2. Ar trebui să ne debarasăm de anumite dușmăniri, nerespectări. 3. Principiul moral. Dacă vrem să rămînem români, ar trebui să ne punem la o parte ambițiile personale. Politica de minoritate a Ungariei, în ultimii ani, este destul de contradictorie: cînd anumiți politicieni susțin că în țara noastră nu mai există minorități (cum spune de ex. Tabajdi Csaba), atunci de ce trebuie legi și de ce se prădă ațiția bani – se întreabă Gh. Mihăiescu.

Mihai Cozma face o comparație cum că relațiile românilor din Ungaria seamănă cu o discotecă modernă. Sîntem împreună, dar toți jucăm separat, priul nostru dans. În disco-

tecile moderne nu mai ai nevoie de partener, așa-i și la noi. Ne preocupă mult faptul cum am putea să ne îmbunătățim relațiile noastre sociale. Mihai Cozma este convins că și azi identitatea poate fi păstrată numai în condiții artificiale.

Tînarul Gheorghe Ruja din Giula crede că trebuie să fim conștienți și de problemele legate de psihicul naționalității noastre, care este plin cu neurotisme de mai bine de 100 de ani.

Gheorghe Martin din Micherechi se declară conștient de faptul că întîlnirea nu de aceea s-a organizat să se aducă aici hotărîri, dar ar fi curios dacă va ajunge la cei competenți o notă sau o scrisoare despre ceea ce s-a discutat. El încurajează acest lucru, să fie informată și reprezentanța noastră pe țară despre poziția intelectualilor adunați în cadrul acestui atelier. Totodată propune ca învățămîntul, problema școlilor românești să fie o temă de discuție și la întrunirile din viitor.

Profesorul Vasile Martin din Micherechi este de acord cu noua concepție a săptămînalului Foaia românească, că trebuie să cunoaștem și să prezentăm și lucruri frumoase despre România. De ex., el la orele de română vorbește cu copiii despre rezultatele sportivilor români. *De ce să fim mîndri că sîntem români? – se întreabă profesorul micherechean. Să nu uităm că strămoșii noștri au fost oameni săraci, țărani, puțini dintre ei știau carte. Iar azi avem mai mulți medici, profesori, intelectuali.*

Tiberiu Boca susține că în Ungaria fenomenul românesc este unul categoric – urît. Sîntem și noi foarte categorici, sîntem foarte influențați. Trebuie să înțelegem și să răspîndim și printre ceilalți membri ai comunității noastre că nu există o singură imagine a României, așa cum ea se vede din Ungaria.

Gheorghe Petrușan propune ca șirul acestor întâlniri să continue dar poate ar trebui să ne concentrăm atenția asupra unei singure teme. Esențele acestor discuții de atelier neapărat să fie publicate, să ajungă la cei competenți, poate și în presa maghiară.

Notat de Eva Iova

Una zici și alta faci

Este cel puțin surprinzătoare, să n-o numim altfel, afirmația președintelui Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU), apărută în ziarul Békés Megyei Hírlap (nr. din 24 ianuarie 2001), cum că imediat după reorganizare, conducerea Autogovernării ar fi avut intenția de a purta tratative cu Uniunea Culturală, cu scopul discutării problemelor de răspundere comună privitoare la românii din această țară. Declarația o face *Traian Cresta*, președintele care de doi ani de când a fost ales în această funcție nu s-a făcut văzut la nici o manifestare a asociației culturale. N-a răspuns invitației la nici una dintre acțiunile festive din Giula ale Anului Eminescu, n-a fost la întâlnirea cu academicianul *Augustin Buzura*, cu poeta *Ana Blandiana*, cu ambasadorul *Simion Pop*, la prima vizită printre românii din Ungaria a singurului cosmonaut român *Dumitru Prunariu*, dar nu a fost prezent nici el și nici delegatul AȚRU la întâlnirea de la sediul Uniunii cu președintele Radioului Român *Andrei Dimitriu* sau cu directorul de radio *Doru Ionescu*, azi secretar de stat, responsabil pentru românii de pretutindeni.

Președintele ATRU s-a ținut la distanță și de aniversarea a 50 de ani de la înființarea revistei Foaia românească, publicație importantă pentru mulți români din țara noastră. Și acest Traian Cresta afirmă în ziarul județean amintit că în cadrul tratativelor cu UCRU, mai întâi trebuia să se discute despre viitorul acestei reviste, al săptămânalului înființat și administrat prin tradiție de către Uniune.

Autogovernarea a inițiat, încă în februarie 2000, o discuție – una singură – despre problema apartenenței Foii, prezentînd la fața locului, într-o schiță pientă, o schemă a supervizării muncii de la redacție. E adevărat, în răspunsul Uniunii s-a precizat că problema discutării apartenenței ziarului nu este considerată drept nelămurită. Probabil această poziție a făcut ca nota expediată de Uniune să fie pusă „ad acta” de către AȚRU. Deși, în această scrisoare, asociația civilă și-a exprimat dispoziția de a purta tratative privitoare la problemele asigurării unui cadru cît mai larg al garantării exprimării libere a persoanelor, a instituțiilor culturale și a grupărilor de reprezentare în paginile Foii. AȚRU n-a răspuns însă în nici un fel, precum a lăsat fără răspuns și celelalte încercări de a forma în comun o structură care ar putea asigura o muncă liniștită, netulburată de la Redacția Foii. Ultima propunere în acest sens s-a făcut în toamna anului trecut.

Nu sînt cinstite intențiile aceluia care crede că problema atît de sensibilă a libertății presei poate fi lămurită în mod democratic în urma unei singure încercări. AȚRU doarește rezolvarea problemei dintr-o bucată.

Președintele Cresa jură că AȚRU nu vrea și n-a vrut niciodată desființarea revistei tradiționale. Mijlocește doar să primească ea acele fonduri de stat din care s-a scos pînă acum Foaia.

Șt. Frătean

Cîteva reflecții despre menținerea identității

A asimilarea, integrarea noastră, a românilor din Ungaria e foarte puternică. Adesea am obișnuit să spun că peste 30 de ani, la Chitighaz, nu vom mai auzi vorbă românească pe uliță, numai cei bătrâni vor mai vorbi acasă limba strămoșească. Totuși să nu fim pesimiști și să încercăm să facem ceva, ca să păstrăm limba maternă și pe mai departe și ca s-o păstreze și generațiile următoare.

Limba o folosim în primul rînd pentru comunicare, dar pentru o minoritate, ea poate și trebuie să fie un simbol.

Limba o vorbesc oame-
nii, noi trebuie să cunoaș-
tem indivizii care o vorbesc.
De multe ori primim reproș
că nu vorbim perfect limba
română. Și de ce nu? Noi
sîntem români bilingvi, năș-
cuți în Ungaria, într-un me-
diu unguresc. Trăim și mun-
cim în minoritate, nu mai
avem nici rude în România.
Pentru noi cultivarea limbii
nu poate fi identică cu cea
din România. Noi trebuie să
păstrăm prin vorbire graiul
matern, aceasta este cea mai
mare comoară, e tezaurul

nostru de limbă, a românilor din Ungaria. Azi slăbește poziția graiului. Il folosim numai cînd vorbim cu părinții, cu rudele sau cu vecinii și ne legăm de ea în mod emotiv. Datoria noastră ar fi să subliniem frumusețea graiului nostru și să-i încurajăm pe copii să vorbească limba cu părinții, cu bunicii și cu tovarășii de școală. La școală, la lecții sau vorbind cu un om din România, folosim limba română literară. Rareori și puțini copii vorbesc între ei românește, fiindcă imediat trec la ungureasca. De ce? Fiindcă ei simt lipsa mediului, a spiritului românesc din școlile române din căminele culturale, din satele române.

Școlile ar avea nevoie de dicționare, de manuale bune, atrăgătoare, cu multe ilustrații și cu text ușor de învățat. La lecții trebuie să creăm o atmosferă bună de învățare și să încurajăm copilul. Profesorul trebuie să fie înusuflețit și să atragă copiii, să se angajeze din suflet la însușirea limbii. Școala să devină un adevărat atelier. Prin urmare, lu-

crurile cele mai importante:

– Întărirea, protejarea
școlilor.

– Condiții mai bune pentru păstrarea identității.

– Colaborare strînsă cu şcolile, asociaţiile, bisericile, autoguvernările, pentru înfăptuirea unităţii de gîndire.

– Să știm mai mult unul despre altul. În acest scop să se organizeze mai des întâlniri cu oamenii din comunele noastre.

– Ar trebui să luăm în seamă părerea fiecărui român din țară, să adoptăm părerile oamenilor și să activăm spre satisfacția tuturor.

– Trebuie să lăsăm urme, să documentăm munca noastră, viața, obiceiurile moștenite de la părinți și strămoși.

– Întărirea caracterului local la chitighăzeni și micherecheni și ceilalți români.

— Trebuie să facem ca trăsăturile specifice ale existenței de naționalitate să-și găsească expresia în cât mai multe domenii ale vieții sociale ca să ne cunoască mai bine concetățenii nostri.

Maria Zombani

Declarații pentru cauza Foi românești

În cadrul şedinţei din 20 ianuarie 2001 a Adunării generale a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, delegaţii reprezentanţi ai celor 17 comunităţi şi asociaţii locale româneşti afiliate organizaţiei civile cu sediul la Giula au dezbătut şi unele probleme ale funcţionării ziarului Foaia românească. Membrii Adunării generale au apreciat în mod pozitiv activitatea redacţională. Tot atunci, şi-au exprimat îngrijorarea faţă de acele împrejurări, care produc nesiguranţă în privinţa obţinerii subvenţiei de stat, fără de care nu se va mai putea scoate în viitor săptămînalul Foaia românească.

Pe baza celor cuprinse în statutul Uniunii, delegații Adunării generale au dat glas dorinței lor unanime de a susține și pe mai departe funcționarea redacției, scoaterea neîntreruptă și în viitor a săptămînalului românesc cu o tradiție de 50 de ani.

Delegații Adunării gene-

rale consideră că revista Foia românească este un săptămînal al tuturor românilor din Ungaria, care trebuie să reflecte obiectiv situația naționalității noastre, asigurînd în paginile revistei dreptul de exprimare și informare liberă al persoanelor naturale și juridice, al diferitelor comunități, grupări și instituții culturale, iar munca de redacție nu poate fi subordonată nici unei organizații, și nici unor scopuri politice.

Apreciind ziarul tradițional ca o instituție culturală importantă a comunității românești din Ungaria, membrii Adunării generale a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria însărcinează Prezidiul UCRU să întreprindă demersuri eficiente pentru asigurarea unei munci de redacție profesionale, liniștite, netulburate, în vederea scoaterii fără întrerupere a săptămînalului Foaia românească.

**Membrii Adunării Generale
a UCRU**

Autoguvernarea Minoritară Română din Giula informează opinia publică de naționalitate română din Ungaria că la ședința din 26 ianuarie 2001 a adus următoarea hotărâre: „Ne delimităm de toate deciziile Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria din ultima perioadă, caracterizate printr-o politizare de pe poziții de putere și exclusive. Declarăm că hotărârile AȚRU privitoare la aducerea revistei Foaia românească, care acum a împlinit 50 de ani, într-o situație precară, este un atentat împotriva culturii române din țara noastră. Totodată considerăm contrar principiilor sale faptul că o conducere, care se numeste românească, nu

sprijina nici în principiu acel săptămînal care în ultimul timp și-a revendicat o înaltă apreciere și sprijin de specialitate. Condiția principală a democrației este asigurarea libertății presei. O revistă civilă, care reprezintă cele mai diverse interese ale minorității române din Ungaria, este capabilă să corespundă acestor cerințe. În același timp considerăm drept regretabil faptul că AȚRU n-a reușit să rezolve nici pînă acum reprezentarea în Prezidiul AȚRU a românilor din Giulia, cu toate că mulți membri ai acestei comunități iau parte activă în munca diferitelor organizații civile de cultură și învățămînt.

Autogovernarea Minoritară Română din Giula

Din cartea de oaspeți a Foii

Însemnare la aniversarea a 50 de ani de la prima apariție

E' azi o frumoasă poveste pe care
 copiii nostri va ști s-o pună căpătâi
 At în al doilea semicentuar.
 Glorie nestinută Foi!

Samuel Beckett

Inaugurarea bisericii Betel din Micherechi

Duminică, 11 februarie se va inaugura noua biserică penticostală română din Micherechi, cu numele Betel. Cu această ocazie va fi ordonat și noul pastor al comunității religioase, fratele **Adrian Onofrei** din America.

La evenimentul festiv sînt invitați **Pavel Riviș Tipei**, președintele Cultului Penticostal din România împreună cu fratele **John Peța**, fratele **Nicky Pop** și **Ștefan Boros**, doi pastori din Biserica Penticostală Portland,

Oregon, USA. Deschiderea festivă va avea loc la ora 10.00, în biserica care se găsește pe strada Napfény. Credincioșii penticostali ai Bisericii Betel îi așteaptă cu drag pe toți cei interesați.

În săptămîna următoare, în perioada 12-16 februarie, în fiecare seară de la ora 18.00 vor avea loc servicii de evanghelizare, iar sîmbătă, 17 februarie întru-nirile se vor ține dimineața la ora 9.00 și seara la ora 17.00.

Rita Ruja

O perspectivă sănătoasă asupra problemelor vieții

Răspunsurile oferite de **dr. Billy Graham**, la diferitele întrebări ridicate de semenii noștri, pot constitui un ajutor pentru noi în a înscrie încă un punct pe tabelul de marcaj al vieții.

Întrebare: Sunt student și am fost crescut într-o familie creștină. Am fost șocat când am observat că majoritatea studenților au relații sexuale și par să nu aibă nici o restricție morală. Simt că locul meu nu este aici. Oare trebuie să mă adaptez acestui stil de viață?

Răspuns: Mulți tineri consideră că trebuie „să-și trăiască din plin tinerețea”, însă ei uită că „ce seamănă omul, aceea va și secera” (Galateni 6:7)

Încearcă să faci tot ce este posibil pentru a nu te conforma celor care au fost copleșiți de potopul imoralității care a cuprins lumea. Omenirea este victima revoluției vieții sexuale și aceasta

ar putea să o ruineze. Ce viitor vom avea dacă tineri ca tine, cu idealuri și convingeri ferme, cedează presiunii de a deveni imoral?

Multe eșecuri din viața conjugală își au originea în principiile morale decăzute din anii studenției. Greșelile tinereții îi urmăresc pe oameni de-a lungul anilor și reapar în momente care devin cât se poate de neplăcute.

Chiar dacă unii vor râde de tine, datorită faptului că ești o persoană cu învățături morale și cu idealuri înalte, cei mai mulți oameni te vor admira. Omenirea poate progresa numai dacă se va pune accent pe standardele morale, dar va slăbi în momentul în care va trece cu vederea greșelile pe care ar trebui să le condamne. Dacă o mână de ajutor la stăvilirea fluxului curviei, divorțului și obsenității din lume, rămânând fidel convingerilor tale. Tu ești tânărul de care avem mare nevoie.

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Familia de la mediocritate la excelență

„Căci este mai fericit să dai decât să primești.” (Faptele Apostolilor 20:25)

Principiul enunțat în textul biblic alăturat este valabil nu numai pentru filantropi, ci și pentru viața de familie!

Legea fundamentală din universul creat de Dumnezeu este dragostea care se jertfește dăruindu-se altora. Scriptura ne spune că noi suntem creați de Dumnezeu, trăim prin Dumnezeu și existăm pentru Dumnezeu. Toată fericirea noastră depinde de aceasta.

Există, din păcate, oameni care intră în căsnicie cu iluzia că se pot feri unii pe alții, fără ajutorul sau intervenția lui Dumnezeu. Mai devreme sau mai târziu, vor ajunge să recunoască faptul că dăruirea fericirii nu stă în puterile lor. Doar cel care știe să se așeze într-o poziție corectă față de Dumnezeu și față de oameni va ajunge să guste adevărata fericire adâncă, durabilă și neinfluențabilă de circumstanțele nefavorabile ale vieții.

Se spune că o tânără pe-reche s-a prezentat înaintea pastorului bisericii și l-au spus că sunt pe cale să se despartă:

„Nu ne mai iubim unul pe celălalt, ne certăm toată ziua din orice fleac. Am ajuns la convingerea că nu ne potrivim și că am făcut o greșală când ne-am căsătorit”.

Bătrânul pastor l-a privit cu dragoste și cu o adâncă înțelegere, apoi le-a zis:

„Despre nepotrivirile dintre voi vom vorbi altă dată. Deocamdată vreau să lămurim altceva. V-ați gândit vreodată că fericirea voastră este un dar de la Dumnezeu? Biblia spune: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui și toate acestea lucruri vi se vor da pe deasupra” (Matei 6:33).

„De șase luni, de când v-ați căsătorit, ce ați făcut voi pentru împărăția lui Dumnezeu? Nu credeți cumva că versetul acesta este valabil și pentru situația voastră? Nu cumva Dumnezeu refuză să vă dea fericirea, atâta vreme cât voi vă gândiți numai la voi înșivă

și nu căutați mai întâi împărăția Lui?”

Asemenea multor familii tinere și aceștia au trebuit să recunoască faptul că au uitat de „împărăția lui Dumnezeu” de îndată ce au intrat în viața de căsnicie. Deși înainte fuseseră foarte activi în cadrul tineretului bisericii, acum nu se mai considerau printre „tineri” și se mulțumeau doar să asiste la activitățile din adunare.

„Am o soluție pentru problema voastră”, le-a spus pastorul. „Există o bătrânică uitată de copiii ei necredincioși și care trăiește astăzi în mizerie la marginea orașului. Duceți-vă împreună la ea. Uitați-vă cu băgară de seamă în jur și faceți, ca pentru Domnul, tot ce trebuie făcut pentru sora voastră”.

A doua zi tinerii s-au pus pe lucru și au început să slujească în casa bătrânei. „Dă-mi te rog fărâșul”, „Ajută-mă să-mi suflec mâncarea”, „Adu o găleată cu apă”, „...Oare ce trebuie să mai cumpărăm pentru mame?”...

La câteva zile, pastorul i-a întâlnit și i-a întrebat:

„Cum mai merge?”
„Ceva mai bine. Am uitat de problemele noastre”.

După încă o lună, cei doi au venit din proprie inițiativă la pastor, ca să-i ceară iertare pentru neînțelepciunea lor. Se înțelegeau acum de minune. Ce se întâmplase de fapt?

Tinerii învățaseră să se așeze într-o poziție corectă față de Dumnezeu și față de oameni.

Și se mai întâmplase ceva: Tinerii învățaseră să slujească!

Această transformare le-a salvat căsnicia. Fără să-și dea seama. Ei intraseră în viața de familie ca să fie slujii. Acum deprinseseră slujirea pentru alții și automat, începuseră să o practice și unul pentru celălalt.

Este așa de ușor să cazi în egoism și să vezi realitatea doar din punctul tău de vedere!

Calea slujirii este singura cale către fericire. Oare câte familii creștine sunt nefericite pentru că au abandonat să se preocupe de punctele de vedere ale celorlalți, de durerile și nevoile altora?

Geografia Israelului ne prezintă o ilustrație foarte potrivită pentru studiul nostru. În nordul țării se află lacul Ghenazaret, numit și Marea Galileii. El primește apele Iordanului care izvorăsc din munții Libanului și le lasă apoi să curgă la vale, dăruindu-le câmpiei de la sud. Împrospătarea continuă cu apă face ca lacul să fie un mediu ideal pentru viața peștilor.

În sudul Israelului se află Marea Moartă, care, spre deosebire de lacul Ghenazaret, primește apele Iordanului, dar nu le dă voie să curgă

mai departe. Acumulara de săruri minerale datorate aluviunilor purtate de Iordan și concentrația mare de fosfați datorată evaporării, au făcut din această oglindă de apă o Mare... Moartă! Nici un pește nu poate trăi acolo.

Egoismul ne face să răspândim moarte pentru cei din jurul nostru, în timp ce dărnicia și slujirea dezinteresată ne fac o sursă de viață și binecuvântare.

Slujirea creștină nu este o practică de viață, ci un mod de a fi. Un om născut din Dumnezeu intră într-o realitate nouă, în care „este mai fericit să dai decât să primești”. (Faptele Apostolilor 20:35).

Pastor Daniel Burtic

La recensămînt ne putem declara și apartenența confesională

Episcopia Ortodoxă de Giula nu și-a manifestat atitudinea

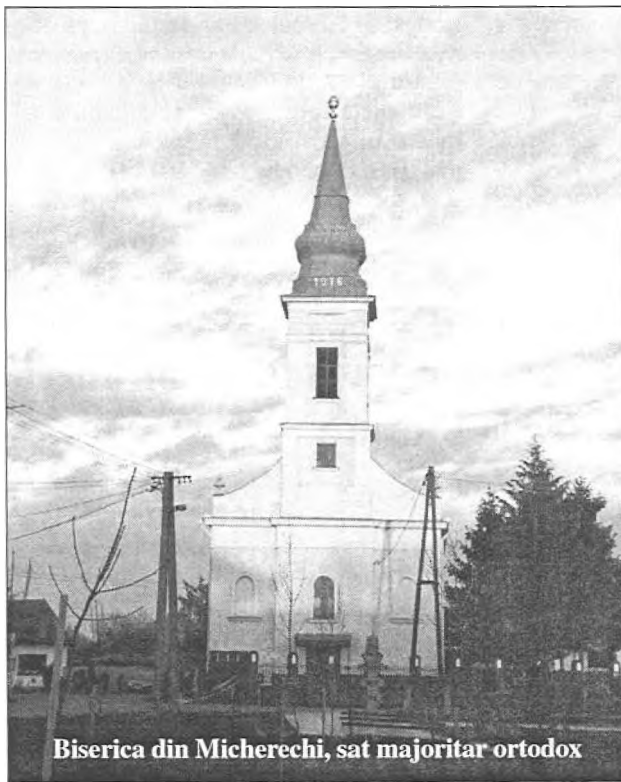
Noi, românii din Ungaria sîntem într-o situație norocoasă, deoarece la menținerea individualității noastre etnice contribuie în bună parte și faptul că ne distingem de populația majoritară nu numai prin limba vorbită la vatra caselor noastre, ci ne deosebim și prin religia ortodoxă (în majoritate).

Conducătorii bisericești de la Episcopia de Giula estimează numărul ortodocșilor români de pe cuprinsul eparhiei cam la 15.000 de suflete. La baza acestei cifre stau statistici bisericești, dar putem afirma cu siguranță că credincioșii ortodocși care își practică religia sînt cu mult mai puțini. Statistici oficiale nu există. Se știe doar atât că în 1949 – cînd cetățenii țării au fost întrebați pentru ultima oară despre convingerea lor religioasă – din populația Ungariei 35.000 s-au declarat ortodocși. Atunci însă nu s-a specificat și naționalitatea acestora. Astfel, statistic, nu s-a putut separa românul de sîrb, de bulgar, de grec ș.a.m.d. Acum din nou se ivește posibilitatea de a ne declara apartenența confesională, fapt la care poate mulți privesc cu suspiciune și nu ca la o ocazie prielnică de a contribui la statistici cît mai corecte.

O bună parte dintre noi o să ajungă acum pentru prima dată într-o astfel de situație. Majoritatea bisericilor – conștiente de nesiguranta enoriașilor – a venit în ajutorul acestora cu materiale propagandistice în nenumărate forme: publicitate în mass-media, luări de poziții în presa scrisă, foi informative aruncate în cutiile poștale. La cel din urmă a recurs Biserica Catolică, care acordă o mare importanță atragerii cît mai multor credincioși la răspunsuri sincere. Iar pentru atingerea acestui scop, Biserica se folosește de întregul spectru al mass-media. Preoții catolici, dar și cei reformați, atrag atenția credincioșilor chiar și după slujbele religioase. Uniunea Comunităților Religioase Evreiești din Ungaria îi tot îndeamnă pe credincioșii ei să-și declare religia evreiască, dar cu anumite rețineri, pentru că în același loc afirmă că astfel de sta-

tistici sînt inutile și fără scop. Totodată declară de la bun început că în urma traumelor suferite în sec. XX, evreii încă și acum au temeri serioase, deci nu vor considera această statistică de valoare științifică și ca o sursă autentică.

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, cum ați putut vedea la televizor și citi în Foaie, încurajează românii din țară să-și declare deschis, fără teamă, apartenența etnică. Acest apel îl fac și unele dintre organizațiile noastre civile. Numai o singură instituție nu și-a manifestat atitudinea, nu a încurajat, nu și-a afirmat eventualele temeri și nu a luat nici o poziție: Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria. Ea nu a apelat la nici o ramură a presei românești din țară, n-a vorbit credincioșilor în nici un sens despre recensămînt, pîrînd absolut dezinteresată de problemă, neurmărind exem-

Biserica din Micherechi, sat majoritar ortodox

plul altor biserici. Credincioșii ortodocși români nu primesc nici un sfat, ce să răspundă la punctul 24 din

chestionarul de recensămînt. Ei sînt lăsați să decidă singuri dacă vor răspunde la întrebarea respectivă, ori ba.

Nu-mi pot explica această atitudine ciudată, pentru că de numărul cît mai mare al credincioșilor ar putea profita mai mult chiar Episcopia din Giula.

Se zvonește că în viitor subvenția de stat va fi acordată în funcție de efectivul enoriașilor. Credinciosul de rînd își poate trăi și practica credința și fără sume deosebite, deci își poate permite să fie indiferent, dar biserica noastră mică, cu clerul ei crescînd, se menține numai și numai cu ajutorul financiar consistent al statului, de care ar fi mare nevoie și pentru a întreține bisericile noastre seculare. Creștinul adevărat atunci se simte cu sufletul împăcat, cînd și-a mărturisit credința. S-o facă oare și pe chestionare statistice? Nu știu! Un singur lucru vă pot spune: eu mă voi declara ortodox român. Dar ca să vă sfătuiesc, n-am nici curajul, și nici competența.

Ștefan Crăsta

Cînd te simți părăsit

La întâia mea apărare, nimeni nu mi-a venit în ajutor, ci toți m-au părăsit. Să nu li se țină în socoteală!

Dar Domnul mi-a stat în ajutor și m-a întărit, pentru ca, prin mine, Evanghelia să fie pe deplin vestită și s-o audă toate neamurile; iar eu am fost izbăvit din gura leului. Domnul mă va izbăvi de orice lucru rău și mă va mîntui, în împărăția Sa cerească. Lui fie slava în vecii vecilor. Amin! (II Timotei 4:16-18)

Ruga

Privește-ne, Doamne, și vezi ce-ai făcut – Doreai să fim mulți, dar sîntem și rîi, Cinstiți și pierduți, sîntem oamenii tăi, Departe de cum, în fașă, ne-ai vrut.

Și suflet ai pus în lutul-plămadă – Și dor și speranță și gînd judecat – Dar omul e om și cade'n păcat Și orb este ochiul ce poate să vadă.

Tu, DOAMNE, veghează de-acolo, de SUS, Și calea arată la cei rătăciți- Permite-ne, DOAMNE, să fim fericiți Și cei prea plecați sub crucea de dus.

Un dram de noroc și celor săraci, Și pune lumină în gîndul pustiu – Ajută pe cel cu sufletul viu Și tot Te mai rog un lucru să faci.

Dă, DOAMNE, căldură copiilor toți Și apără drumul de spini și pelin – În ei mai există un dram de divin – Prin ei, omenirea s-o dăinui mai poți.

Ajută-i să crească cu fruntea spre Tine, Credință să aibă și suflet curat – Și, DOAMNE, Te rog, de m-ai ascultat, Sădește un semn în suflet la mine.

Teona Scopos

Patriarhul Teoctist îi îndeamnă pe preoți să lupte împotriva violenței în familie

La simpozionul „Violență familială – cauze, consecințe, remedii” organizat sîmbătă la București, de Patriarhia Română, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române i-a îndemnat pe slujitorii altarului să se implice mai mult în viața familiilor pe care le păstoresc. „Biserica nu poate fi indiferentă

la ceea ce se petrece în familie. Soțul și soția sînt un singur trup. De aceea, cel care își violentează partenerul de viață comite un păcat foarte grav”, a spus PF Teoctist. Seminarul organizat la Palatul Patriarhiei face parte din campania de ajutorare a femeilor și a copiilor, victime ale violenței domestice, derulată de Patriarhia Română.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 11 februarie 2001

Aletea	– ora 9.00 –	pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00 –	pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	– ora 10.00 –	P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Giula II	– ora 8.30 –	pr. Petru Pușcaș
Peterd	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Schimbări la bacalaureat

În acest an se modifică bacalaureatul de limbi străine.

Elevii vor trage bilețele cu subiectele la examenul oral din culegerea de texte. După cum a declarat *Környei László*, secretarul de stat din Ministerul Învățământului, vor fi pregătite culegeri de texte din șase limbi, care vor fi trimise școlilor încă în luna februarie, aceste culegeri de texte vor conține cca. 250 de subiecte.

În școlile de naționalitate, bacalaureatul va începe la 11 mai. În licee și școli profesionale, la 14 mai se vor desfășura examenele în scris, la 28 mai urmînd examenele pentru elevii de la seral și fără frecvență. Examenele comune de bacalaureat și admitere în scris vor fi în zilele de 21-23 mai, iar examenele orale în perioada 11-22 iunie.

I. Kaupert

DIN BIBLIOTECA ELEVULUI

O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri de Neagu Djuvara

Autor al unor erudite studii de istorie și filozofia istoriei apărute în Franța, premiat de Academia Franceză, de data aceasta profesorul Neagu Djuvara lasă la o parte tonul academic, pentru a povesti celor tineri – și celor mai puțin tineri – istoria României.

Volumul este o privire sintetică și originală asupra momentelor-cheie din trecutul nostru, fără tabuuri sau prejudecăți, scoțînd la lumină întâmplări mai puțin cunoscute, dar relevante.

Cartea lui Neagu Djuvara nu este o carte obișnuită de istorie; nu este un manual, și nici nu are pretenția de a ține locul manualelor de școală. Ea s-a realizat pe baza unor înregistrări pe casete audio, dedicate tinerilor, în modul cel mai simplu și curgător. Volumul „O scurtă istorie...” este transcrierea acestor înregistrări. Lucrarea este pe înțelesul tuturor, al iubitorilor de istorie și al celor cărora cunoașterea trecutului poporului român pînă acum le-a rămas oarecum indiferentă.

Printr-un stil direct, autorul oferă cititorului o adevărată povestire a istoriei neamului nostru. Citind această carte, ni se pare că sîntem la ora atractivă a unui profesor de istorie. Iată o secvență interesantă din

cartea profesorului Djuvara:

»Valah nu e un termen peiorativ, cum ar vrea ungurii sau alți străini, de pildă grecii, să-l considere. Valah e un nume foarte nobil, dat de germanici tuturor romanilor, pornind de la numele unui trib celt care se numea Volcae, așezat pe unde sînt azi Elveția și Austria. Aceștia s-au romanizat, astfel încît germanii, vecinii lor, cu vremea au numit volcae pe toți romanii, pe toți cei ce vorbeau limba latină.

Așa se explică faptul că, din insulele britanice și pînă la noi, de-a lungul graniței între germanici și fostul Imperiu Roman, au rămas nuclee care poartă încă un nume provenit din volcae. Ați auzit de Țara Galilor în Marea Britanie, provincie care, ca și Scoția, se află la nord de Anglia propriu-zisă, ambele locuite de rămășițe din vechea populație celtă a insu-

lei. Ei bine, numele Țării Galilor, ce se cheamă Wales pe englezește, are aceeași origine cu Valahia! Și dacă coborîm în Europa continentală, valonii din Belgia, adică aceia care vorbesc franceza în Belgia (pe cînd ceilalți locuitori ai Belgiei sînt flamanzii, care vorbesc, ca olandezii, nederlandeza, o limbă germanică), poartă tot un nume provenit din volcae. Pe francezi, cu un cuvînt de ocară, nemții îi numesc Welsche (după cum francezii, la rîndul lor, au o poreclă insultătoare pentru nemți, boche). Pe italieni, polonezi și alți slavi îi numesc valahi. Iar în Balcani și la noi, tot valahi i-au numit pe romanofoni. Slavii preluaseră termenul de la germani, făcînd inversiunea valh vlah. De la slavim mai tîrziu, în Evul Mediu, au preluat și grecii termenul, dovadă a adîncimii la care au pătruns slavii în Grecia continentală. Iar întrucît în grecește V se scrie B, termenul a ajuns în timpul cruciadelor, la occidentali, la „frînci”, sub forma „blac”. În concluzie, numele de valah a desemnat, și la germani, și la slavi, și la greci, pe „romanici”, pe cei care vorbesc o limbă latină. Deci dacă spun de-acum încolo „valahi”, să știți că asta înseamnă strămoșii românilor. Și așa ne-au numit în continuare străinii. Noi înșine ne-am numit români sau rumâni sau, în sud, în Balcani, armâni – cu un „a protetic”, caracteristic dialectului aromân.

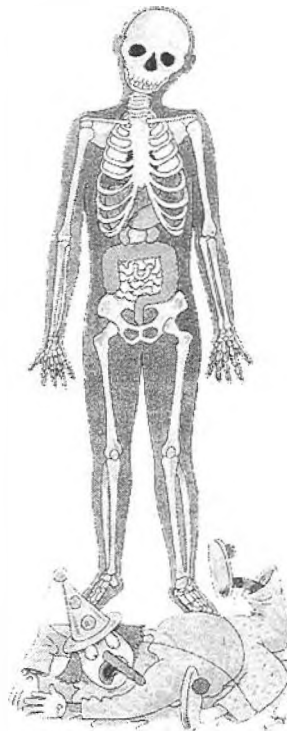
În rezumat, autohtonii și-au păstrat numele de roman, pe cînd străinii i-au numit vlahi sau valahi. Voi folosi deci cînd termenul român, cînd valah – dar găsesc că e mai comod să facem deosebirea și să păstrăm termenul „român” pentru mai tîrziu, după anul 1000, cînd a început de-acum simbioza slavo-valahă și avem o limbă pe care o putem numi română.

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Corpul omenesc

De ce stăm în picioare?

În corpul nostru există peste 206 oase. Ele se îmbină, formînd scheletul. Fără schelet, am fi doar un morman de carne.

Oasele protejează părțile vitale ale corpului, ca inima și plămîinii. Creierul este adăpostit de 30 de oase, sudate perfect.

Cum sînt îmbinate oasele?

Oasele se îmbină la încheieturi sau articulații. Cele mai multe oase se pot mișca din încheietură, înainte și înapoi, ca dintr-o țîțînă.

Alte încheieturi sau articulații permit oaselor să se miște în mai multe direcții diferite.

Articulațiile conțin un lichid care împiedică frecarea oaselor. Niște fișii numite ligamente țin oasele la locul lor.

Unii oameni își pot îndoi încheieturile mai mult decît alții, deoarece au ligamente mai elastice.

De ce ne mișcăm?

Ne putem mișca fiindcă oasele noastre sînt atașate de mușchi. Fiecare articulație are doi mușchi, care lucrează pe rînd.

Ca să mișcăm brațul, creierul comandă unuia din mușchi să se încordeze iar celuilalt să se relaxeze.

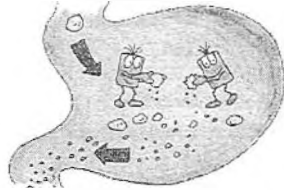
Mușchii extenuați produc o substanță care ne face să ne simțim obosiți. Sîngele

o spală și ne simțim mai bine.

Și inima este un mușchi. Lucrează singură, fără oprire, pe tot parcursul vieții.

Ce se întîmplă cu hrana?

În gură, alimentele sînt mărunțite de dinți și amestecate cu salivă. Astfel ele alunecă mai ușor în stomac.

În stomac, sucuri speciale prelucurează hrana. Acest proces se numește digestie.

Hrana intră în sînge printr-un tub cotit numit intestin subțire și ajunge în întregul corp.

Reziduurile ajung într-un tub, numit intestin gros, pentru a părăsi corpul. Alte reziduuri sînt îndepărtate de sîngele care circulă prin plămîni.

Cum circulă sîngele?

Inima este o pompă. Ea pompează sînge printr-un tub și absoarbe sînge prin altul.

Sîngele din corp circulă prin tuburi care, puse cap la cap, ar ajunge pînă la jumătatea distanței dintre Pămînt și Lună.

Niște tuburi numite artere transportă sîngele de la inimă. Sîngele devine roșu cînd primește oxigen de la plămîni.

Sîngele folosit se întoarce la inimă prin vene. Este mai închis la culoare pentru că oxigenul din el a fost consumat.

Ce face sîngele?

Sîngele transportă bucăți minuscule de hrană la ficat. Ficatul le sortează, astfel încît corpul să le poată utiliza.

Sîngele transportă în corp oxigenul pe care îl inspirăm și duce din corp la plămîni gazul pe care îl expirăm.

Sîngele luptă cu microbii care pătrund în corpul nostru și care vă pot îmbolnăvi, înconjurîndu-i și venindu-le de hac.

Cînd ne rănim, sîngele formează o peliculă care oprește sîngerarea rănii.

Anecdotală

Dante Alighieri (1265-1321) – poet italian

Se povestește că Dante Alighieri avea o memorie nemaipomenită. Un prieten îl întrebă într-o zi:

– Care e cea mai bună mîncare?

Dante îi răspunde:

– Ouăle.

După un an, același prieten îl oprește brusc și-l întreabă:

– Cu ce?

Iar Dante prompt:

– Cu sare și cu piine.

Un tânăr miche-rechean, Csaba Țirle, și-a ales profesie și loc de muncă foarte interesant, pentru noi nu prea obișnuit. Trăiește într-un sat mic, la Biharugra, în mijlocul naturii, ocupându-se cu îngrijirea rezervației naturale de acolo.

– Povestește-ne puțin despre tine. Unde ai terminat școala generală?

– M-am născut în anul 1972. Copilăria mi-am petrecut-o la Micherechi, de care sînt mîndru, fiindcă mă simt un om mai bogat că am putut copilări într-un sat de naționalitate. Școala generală am terminat-o tot aici, și numai de acum cîțiva ani simt importanța acestui fapt, că cele 8 clase le-am făcut în limba română, fiindcă numai în acest fel, numai așa și numai aici în Micherechi mi-am putut păstra limba maternă, religia și identitatea.

– Unde ți-ai continuat studiile după școala generală?

– În anul 1986 am dat examen de admitere la școala medie Mohácsi Mátyás din Giula. Mi-a plăcut în această școală, pentru că de mult mă atrăgea grădinaritul. Dar mi-a plăcut și mai ales pentru faptul că aici a funcționat prima organizație ecologică cu numele Clubul Tinerilor Ecologi, care m-a influențat mult. Natura îmi place de mic copil, cînd cutreieram pădurile satului, cînd „umblam pă hotare”, numai ca să descopăr frumusețea peisajului, bogăția naturii. Bine-nțeles nu singur, ci aveam prieteni cu care cunoșteam foarte bine și locurile cele mai ascunse, împreună „zburam peste șanțuri, fugeam după iepuri și fătani”.

– Dar să ne oprim încă la anii de școală medie. Cred că a fost o perioadă hotărîtoare...

– Acești ani au avut o mare importanță în viața mea. Aici mi-am început activitatea în cadrul organizațiilor ecologice de tineret. Așa am ajuns în legătură cu Asociația Maghiară Avicolă și Ecologică. În timpul anului s-au organizat mai multe programe, la care participam și eu. De exemplu, vara umblam cu bicicleta prin satele din județ, pentru a stabili efectivul berzelor din zonă. Așa am avut posibilitatea să cunosc mai bine și localitățile mai mici. Iarna umblam prin păduri, căutînd cuiburi părăsite de uliu. De această pasiune nu m-am putut lăsa.

„Fiind băiet, păduri cutreieram”

(M. Eminescu)

Dar ca să fiu sincer, nici nu am vrut. Cu ani în urmă n-a fost un responsabil care să se ocupe cu ocrotirea berzelor. Așa m-am angajat chiar eu la această preocupare.

– Cu ce te poți mîndri în acest domeniu?

– A crescut efectivul berzelor în județul Bichiș.

– Ca tînăr „de azi”, de ce ai ales tocmai un sat, chiar mai mic decît Micherechiul, și nu orașul?

– E o întrebare interesantă. Mulți mi-au pus-o. Ai

tele dar și alte animale, mai ales, mamifere (căprioare, vulpi, vidre...) și pești. Din cauza calității slabe a pămîntului (aici e multă apă de infiltrație) s-au înființat aici heleșteuri. Dar acum se răspîndesc șacali, care sînt, de fapt, lupi de trestie. Acest animal îmi amintește de personajul lui Arany János, Toldi Miklós, care s-a luptat cu acest lup.

– Povestește-mi ceva despre locuitorii, despre mentalitatea lor. Cum te-au primit?

– Cum ți-am mai zis, mă

santă: anual se sting din viață 40-50 de oameni, dar se nasc numai 6 și tot mai mulți tineri își găsesc loc de muncă în orașe. Astfel, Biharuga e pe cale de dispariție. Dar aceasta e o tendință pe țară. În schimb, e îmbucurător cînd vezi cîțiva tineri care rămîn în sat și încearcă să-și întrețină familia, prelucrînd pămîntul sau din turism sătesc.

– Ce înseamnă acest turism rural?

– Organizația noastră sprijină acest turism și insis-

dreptate, sînt tînăr, am casă la Giula, totuși mă atrage mai mult natura și liniștea. Îmi place la Biharugra. Din vara trecută, din iunie lucrez aici, dar lunar vin la Giula să mă distrez. Să nu creadă nimeni că sînt izolat de lumea exterioară. Și venim cu prietenii nu numai la Giula, ci ne ducem și la Debrețin să petrecem împreună o seară plăcută. Bine-nțeles, cîteodată îmi lipsește orașul, dar dacă ai alături prieteni și munca îți dă satisfacții, atunci te simți bine peste tot.

– Ce funcție ai aici la Biharugra?

– Sînt conducătorul, să zicem „gazda” acestui teritoriu. Îngrijesc natura, animalele, urmăresc cu atenție efectivul și migrarea păsărilor, urmăresc perioada cînd clocesc și locurile de iernare.

– Numai păsări aveți?

– Nu. Pe lîngă păsări, observăm și ocrotim și plan-

simt bine aici. Nu am ales localitatea după mărime, nici după „civilizație”, ci pentru strînsa ei legătură cu natura. Pe aici curge Crișul Repede. Frumusețea naturii se împletește cu oamenii. Dar constat că omul din Biharuga diferă de un om din Micherechi. Biharuga e un sat vechi, îmbătrînit, cu tradiții, oamenii se scoală în zori și se duc să lucreze pe cîmp. E o localitate săracă, pămîntul e slab, dar fiecare are puțin pămînt, ale cărui roade îi ajută să-și întrețină familia. În schimb cei din satul meu au urmărit modernizarea, mentalitatea lor seamănă cu cea a managerului. Toți vor mașini mai mari, casă cu etaj, telefoane celulare etc. Pentru ei e important ce și la ce preț cumpără. Azi, micheche-nii nu ar mai putea trăi într-un alt mod de trai.

– Ce fac tinerii? Rămîn în sat sau se orientează spre oraș?

– E aici o situație intere-

cum zboară gîștele de pe holde spre lacuri.

– Sînt curioasă, cum de au rămas aici atîtea soiuri de păsări?

– Regiunea aceasta a fost mlaștinoasă, deci aici le-a plăcut păsărilor să trăiască. După secarea mlaștinilor s-au înființat lacuri artificiale, iar păsările s-au mutat pe malul apei, găsind aici liniște.

– Cunoști toate speciile?

– Omul cît trăiește, învață. Așa sînt și eu: încerc să însușesc cît mai mult din cărți. Aici la noi trăiesc circa 260 de specii, în total cam 100.000 de exemplare. Acum de exemplu, vulturul de luncă a sosit la iernat aici din Scandinavia și din Siberia. Îmi place mult să urmăresc cu atenție viața, obiceiurile păsărilor. Numai ca o curiozitate: vulturul e o pasăre leneșă. El nu-și vinează hrana, ci preferă hoiturile, deci animalele moarte. Dar eu mă îngrijesc de vulturi, îi hrănesc. Iar vulturul negru e un soi foarte rar. La noi, în Ungaria, nu cuibărește și nici nu prea se găsește exemplare. Totuși, nu demult, aici la Biharugra, am avut un exemplar. E o pasăre frumoasă, dar are o comportare precaută, fătarnică, mereu e în zbor și se tot ascunde.

– Fiind profesoară, poate să organizeze o excursie cu elevii. Cum ne-am putea petrece zilele în acest satelet?

– Eu aș fi ghidul vostru. V-aș arăta lacurile, avem 20. Am putea vizita zona cu bicicletele, am face baie în Criș, seara, în grădină, am găti împreună. Dar avem și un „hotel”, o casă de oaspeți cu mai multe camere, baie și bucătărie. Mulți profesori și pedagogi organizează și cursuri speciale la noi. Stau aici o săptămînă, fac cunoștință cu animalele, cu peștii, cu păsările. Mulți dintre copii aici descoperă frumusețea naturii.

– Csabi, ce mesaj trimiți cititorilor Foi și, în special, tinerilor?

– Înainte de toate: fiecare om să ocrotească natura aceasta. E cauza noastră, a tuturor. În Ungaria avem mai multe rezervații, care pot însemna un serios avantaj pentru aderarea în Uniunea Europeană.

Dragi cititori, dragi tineri! Cînd aveți puțin timp liber, veniți la Biharugra. Vă asigur că vă veți simți bine în natură, veți regăsi liniștea și o să uitați de problemele zilnice. Vă aștept cu drag!

Vera Gurzău

Femeia gravidă îmbucură privirea

Dragi cititori,

Pe zi ce trece sînt nevoit să constat, cu părere de rău, faptul prea puțin îmbucurător, și anume: scăderea numărului copiilor. În zilele noastre, la noi în sat, dar nu numai, se nasc din ce în ce mai puțini copilași. Familiile nu se sporesc, se mulțumesc cu cîte un copil, cel mult cu cîte doi. Nu înțeleg de ce, căci un nou-născut este bucuria și îngerul familiei.

Pe vremuri se nașteau cîte 8-9 copii, ba pe ici-colo chiar mai mulți. Familia, unde părinții hrăneau mai multe guri, se considera binecuvîntată. Vai era de casa celui în care nu se auzea rîs și plînsul de copil: cei din casă nu se puteau bucura de zîmbetul unei ființe nevinovate și de siguranța că la bătrînețe vor fi îngrijiți sau vor fi vizitați de nepoți. Nu aveau pentru cine să trudească, cui să lase moștenire ce au strîns toată viața. Se întîmplă, ce e drept, că pe alocuri se nașteau chiar prea mulți copii, de aceea o duceau cam greu, însă copilul dacă era să crească mare, creștea, de foame nu murea nici unul. Au murit însă mulți de anumite boli. La noi nu era doctor în sat, dar chiar dacă ar fi fost, în multe cazuri nici el nu ar fi putut ajuta. Știința nu era atît de dezvoltată ca în zilele noastre.

Femeia însărcinată se bucura de multă cinste, era stimată de toți sătenii. Nu era scutită însă de

munca din gospodărie, de la cîmp. Trebuia să lucreze ca înainte, chiar pînă în ceasul nașterii. De exemplu, nu avea voie să doarmă ziua, să se odihnească mai mult de cît se cuvenea. De mîncat trebuia să mînce cu ceva mai mult căci *mîncă pentru doi*. Trebuia să se ferească de vrăjii, de „boscoane”, ca să nască copil sănătos. Nu avea voie să mînce fructe lipite una de alta, căci atunci sigur va naște gemeni. Se zicea că femeia trebuie să guste din alimentele de care i se făcea poftă, să nu piardă cumva fătul sau să nască copil mort sau „nimuric”. Femeii însărcinate i se ierta chiar dacă fura cîte o bucată de mîncare sau o poamă din grădină. Se credea că acel pom va aduce la anul recoltă bogată. Însă nu avea voie să dea cu piciorul în cîine sau în pisică să nu fie copilul păros. În caz de vedea ceva ciudat, neobișnuit sau urît, trebuia să se uite repede în altă parte, să nu se minuneze, ca nu cumva să nască un copil asemănător cu cele văzute.

Femeia putea să se odihnească, să stea mai mult în pat doar după naștere. În cele șase săptămîni cît era *pă pat* rudele, vecinele și prietenele se duceau la ea cu *dă mîncare*, cu mîncare gătită și cu prăjituri alese atît pentru ea, cît și pentru întreaga familie. Se cuvenea ca tînăra mamă să mînce cu poftă din toate, în felul ace-

sta cîntea pe cel ce o onora cu bunătăți. Vizitatorul se uita la copil, îl scuipa zicînd: „*Ptiu, ptiu, să nu te diot!*”. Apoi rupea o scamă din rochie și o arunca pe copil. Mai rar pune sub pernă și cîțiva grițari: să fie copilul bogat. Femeia care *nu era curată*, nu avea voie să viziteze casa

noului-născut, să nu fie copilul cu bube.

Dragi cititori, chiar și acum, la bătrînețe, sînt de părerea că o femeie însărcinată îmbucură privirea și nimic nu este mai încîntător decît priveliștea unei mame care își alăptează copilul.

Îmi iau rămas bun, data viitoare vă voi povesti despre șorozlaș, adică despre cum erau înrolați tinerii de cîtană.

Cu drag: Vasile Poiendan

Capu îi uomu... dar grumazu-i muiere!

Limba noastră română, în oricare localitate ar fi ea vorbită, se poate mîndri cu tablouri lingvistice foarte expresive. Astfel, cînd cineva dușmănește pe vreun cunoscut de-al său, la moartea acestuia, în loc de „*Dumnezeu să-l odihnească*”, îi dorește nici mai mult nici mai puțin decît ca „*dă la cap pîn la picioare, Dumnezeu să nu-l mai scoale!*”, cu alte cuvinte: să aibă o moarte veșnică atît trupească cît și sufletească.

Se consideră, de cînd lumea că inteligența se află în cap, bunătatea în inimă, răutatea în intestine, în mațe. Cel deștept are *cap bun*, cel prostănac e *greu de cap*, celui slab la învățătură *nu-i prinde capu*, e *ca bota*, iar cel ce vrea să rezolve o problemă mai complicată și cugetă îndelung asupra ei *își bate capu*. Capul celui care se dă drept deștept îi *mare și gol ca și-o ludaie*.

La vorbă trebuie să fii reținut, așa se cuvine. Căci cel care vorbește necugetat, fără să se gîndească, *n-are nici cap, nici cur la vorbe*. Iar cel ce nu știe *unde-i este capul*, *acela are multe pe cap*, deci multe de rezolvat în același timp. Mai grav e

cînd omul *își pierde capul*, că *vai de cap și de picioare*, cînd se află totul și nu-ți rămîne altceva decît să-ți dai *cu capul dă pereți*. Cel încăpățînat *mere după capul lui* și în același timp *își face dă cap*, iar greșelile odată făcute, nu se iartă ușor. În fața greșelilor care nu se mai pot îndrepta, nu-ți rămîne decît să te dai *peste cap*. Dar și cel vinovat găsește cine să-l mîngîie: *nu-ți face capu apă și curu fîntînă*, cu alte cuvinte, nu te amărî atîta. Sînt lucruri pe care nu le-am face nici în rup-tul capului pentru cineva *nici dîrce-ar sta-n cap*, adică în nici un caz. Chiar dacă *acel cineva ne-ar bate la cap*, și nu ne-ar lăsa în pace. În caz că și în continuare *s-ar ține de capul nostru*, cu inima împăcată putem *să-i dăm în cap*, nu altundeva, ca nu cumva *să știopăteze*. După ce ne-am luat revanșa, răsufliăm ușurați, căci *ne-am fîpat un gînd după cap*.

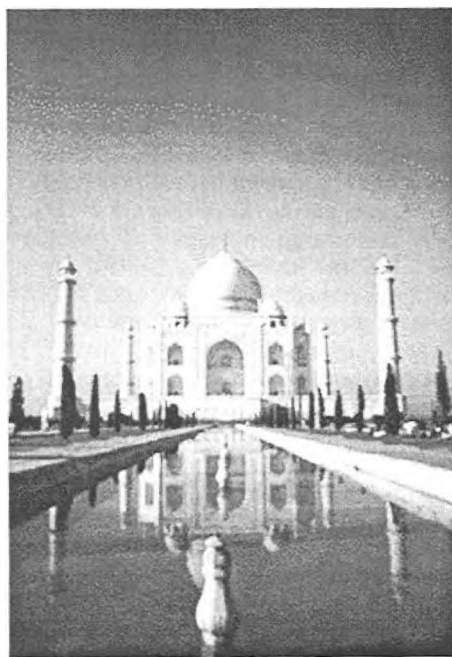
Se descurcă ușor în viață cel ce-i *treaz din cap* și asta se observă îndată ce *și-o scos capu*. El va ști și va înțelege toată viața că *capul plecat sabia nu-l taie și că de la cap se-impute pește*.

Ana Hoțopan

Taj Mahal – templul iubirii

Construit în stil islamic clasic, palatul a fost ridicat în memoria soției împăratului mogul Shahjahan, (pe numele ei Mumtaj Mahal – „aleasa palatului”) – ca dovadă a iubirii lor nemuritoare. Lucrările au demarat în 1634 și au continuat timp de 22 de ani. Palatul este situat în orașul Agra, pe malul rîului Yamuna (India) și închide în interior o grădină deosebit de frumoasă, fîntîni arteziene, iar aleea principală, care merge de la intrarea impozantă pînă la palat, este străjuită de arbori ornamentali. Complexul mai cuprinde în afară de palatul propriu-zis și două moschei construite în același stil inconfundabil.

Materialul din care s-au construit monumentele este marmura albă. Aceeași marmură este întîlnită și în camera mortuară, care prezintă sculpturi cu modele florale și încrustări în pietre prețioase. Împăratul intenționa să construiască pe celălalt mal al rîului o replică a monumentului din marmură neagră și un pod. Din păcate pentru el și pentru posteritate, care ar fi avut ocazia să vadă un monument unic, totul s-a rezumat la un plan grandio-

os. Împăratul a fost întemnițat la scurt timp de propriul fiu și s-a stins din viață fără să își vadă visul împlinit.

– Domnule învățător, de multe ori am mai discutat despre păstrarea tradițiilor din satul Micherechi, despre șansele de supraviețuire ale culturii noastre strămoșești. Știm că sînteți un apicultor și un „meteorolog” însușit. Dar mai aveți și o altă pasiune: fotografiatul. Cînd a început să vă atragă?

– Mai anu, – îmi răspunde cu zîmbetul lui caracteristic.

– Și cînd a fost asta?

– Așa-mi amintesc că prin anul 1946. Primul aparat de fotografiat l-am obținut așa că am schimbat cu un om din Kőtegyán doi iepuri angora pe acest aparat. Imediat l-am pus la în-

cercare. Primii mei „clienți” pe care i-am fotografiat au fost bunicii mei, tata și mama bună. Cînd au văzut ce-am făcut, a fost mare bucuria. Această fotografie o păstrez și azi.

– Și cum ați știut lucra cu el? V-a învățat cineva?

– Omul acela din Gyan m-a învățat, mi-a arătat cum să pun filmul, cum să apăs pe buton, și atîta am tot lucrat cu el că m-am învățat. N-a fost un aparat prea complicat. Nu zic că la început mi-au reușit toate fotografiile... Tocmai în vară am găsit cutia primului meu aparat. De mult nu se mai poate lucra cu el, dar îl păstrez ca amintire.

– Micherechiul, pe acele vremuri, nu a fost un sat prea dezvoltat. Unde v-ați cumpărat filmul și unde l-ați dezvoltat?

– Bineînțeles, pentru toate astea a trebuit să merg în oraș, la Giula sau la Bichișciaba. Cu timpul tot mai multe fotografii mi-au reușit, și – cum e omul – mi-

Oameni și vremuri

Foarte activ și la vîrsta de 75 de ani, Gheorghe Dulău din Micherechi este cunoscut de românii din Ungaria în primul rînd pentru organizarea, acum 50 de ani, a primei echipe folclorice din satul său natal. Dascălul pensionar a fost însă nu numai un animator cultural, ci și cronicarul localității. Cînd au venit la Micherechi primii cercetători folclorici unguri, ca Sebő Ferenc, Halmos Béla, Tímár Sándor sau Sebestyén Márta, le-a fost ghid și prieten. Cînd au venit oaspeți din Japonia și din alte părți ale lumii, s-au dus la dascălul Dulău. Precum și azi, dacă vin la Micherechi ziariști sau cercetători din România știu că cel mai autentic cronicar al satului este bătrînul învățător.

Simbătă, la 3 februarie, în aula Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-a deschis o expoziție din fotografiile lui Gheorghe Dulău. Cu două zile înainte de vernisaj am vrut să aflăm amănunte despre istoricul acestor fotografii de mai bine de o jumătate de veac.

am dorit și eu un aparat mai bun. Dar cam pînă în 1955 n-am putut să mi-l schimb.

Acest nou aparat se numea Box. Era cu mult mai bun. Cu acesta am lucrat mai mult. Oamenii din sat așa s-au obișnuit că eu toate le „închipuiesc”, că mă invitau și la evenimentele familiale: la nuntă, la botez, la petreceri, la mort. Făceam fotografii și cînd mergeam cu echipa folclorică în tur-

nee... Deci aproape peste tot. Nu știu de ce, dar am simțit – nu zic că am fost conștient –, am avut așa un simț că aceste momente trebuiau înregistrate, păstrate pentru posteritate.

– De exemplu, printre fo-

tografiile care vor fi expuse acum la Giula și care vor apărea într-un album, vedem demolarea unor case vechi. Ați știut că pentru săteni, peste cîțiva ani, va fi interesant să revadă aceste momente?

– De multe ori se întîmpla că eram la școală sau aveam altă treabă, dar veneau oamenii și mă anunțau că „du-te că să sparg casa Rusului”. Și atunci eu luam repede aparatul și mă duceam să prind acest moment. Dar nu o dată m-am dus să văd cum lucrează oamenii pe cîmp. Fiind totuși un pedagog, am știut că și în sat la noi va ajunge nu peste mult o vreme mai modernă, mai dezvoltată, și oamenii nu vor mai lucra cu acele aparate, nu vor merge familii și neamuri întregi la cîte un secerat. Din casele cele vechi s-ar fi meritat să fie păstrate mai multe, măcar pe hîrtie, dacă în realitate nu le-am putut. Noi nu avem în sat nici o casă-muzeu...

– Dar cred că acest hobby v-a și costat, pentru că nu vă plătea nimeni.

– De la cine să fi cerut

bani pentru asta?! Toți eram săraci. Adevărul este că și eu mă bucuram, era un mic succes și pentru mine, dacă vedeam oameni fericiți. De multe ori fotografiam copii de la școală. Dacă venea părintele și-mi cerea cîte-o poză, ce aș fi făcut, să-i fi cerut bani?! Da de unde! Fotografiile le împărțeam, filmele îmi rămîneau mie. Mulți îmi zic, văzîndu-se în fotografie, că nici nu-și mai amintesc de situație. Mă-ntreabă: „Cînd le-ai făcut?” Și eu le zic: „De ce mă-ntrebi, acolo ai fost și tu...”

– Dar pe multe poze vedem și oameni simpli stînd pe laviță în fața casei, bătrîni cu nepoți lor. Cum v-au primit oamenii pe atunci? Nu se as-

cundeau cînd venea domnul Dulău cu aparatul?

– Cum vedeți și în fotografii, nu. Așa s-au învățat cu mine, că dacă mă vedeau pe uliță, imediat mă întrebau dacă-i la mine aparatul. Adevărul este că îi fotografiam și atunci cînd nici nu aveam film în aparat... Era important să fii atent la ei, să te bucuri de bucuria lor. Așa erau pe vremuri oamenii de la noi.

– Ați luat parte la multe nunți și petreceri. E interesant să vezi azi cum a fost îmbrăcată o mireasă acum 30-40 de ani, cum și unde petreceau.

– Nu mi-a plăcut nicio dată să fac fotografii în mod

„organizat”, deci ca într-un atelier, cînd vine mama cu copilul și mă roagă să-l fotografiez. Eu eram un amator, căruia îi plăcea „să prindă” momentul potrivit. Cel mai mult îmi plăcea dacă nimeni nu se ocupa cu mine, parcă nici nu aș fi acolo. Să fie totul spontan.

– E adevărat, că multe dintre aceste fotografii parcă ar trăi și acum. Deci ca și cum ar fi un film, unde oamenii se mișcă, dansează, trăiesc.

– Și acum sînt convinși că acelea-s pozele adevărate, unde ai prins clipa, așa cum o dat-o Dumnezeu. Cînd cîte-unul nu se lăsa să îl pozez decît așa, bine aranjat, și cînd pe urmă se vedea în poză și nu-i plăcea, pentru că, de exemplu, îmi zicea că „eu nu am strîmbat din nas”, atunci eu îi ziceam că „vezi, e mai bine dacă nu stai și pozezi în fața mea, ci îți faci treaba, ca și cum eu nici nu aș fi acolo”. E. Iova

(Relatare despre expoziția lui Gheorghe Dulău puteți citi în pagina 16-a)

Eminescu stăpânește modelul poetic magic

Noemi Bomher – universitară de la Iași, cercetătoarea creației filozofice, istorice, erotice, precum și a celei consacrate universului copilăriei lui Eminescu, își sintetizează truda spirituală de eminescolog în studiul *Magie luminoasă în opera lui Mihai Eminescu*. (Editura Didactică și Pedagogică, R.A. București, 1998)

Rezultatul elevat al cercetătoarei Noemi Bomher este cuprins în șapte capitole:

Cap. I – Magia mijloc de cunoaștere a originilor; Cap. II – Etapele inițiatice – Sfinxul;

Cap. III – Oglină și vraja; Cap. IV – Magie și vis; Cap. V – Magie și mit; Cap. VI – Magie și senzație; Cap. VII – Încheierea vrăjii: lumea e vis.

Încă din titlul primului capitol remarcăm frecvența cuvântului *magic*, care se repetă în fiecare capitol (I, II, VII), insistând asupra cuvântului grecesc *mag-magie*. Magul este posesor al artei magice, al marilor secrete spirituale, divine. El poate capta fluidul magiei astrale pentru a realiza marea magie naturală, magul fiind receptorul comun al mișcărilor și al formelor, al fluidelor și al forțelor. Vizual sau prin vis, magul cunoaște rațiunea trecutului, a prezentului și a viitorului, magul mișcă lumea cu ajutorul minții. Arta magului se exersează prin gânduri, prin cuvinte, prin gesturi, prin vibrații, sunete, parfumuri și culori. Magul exersează diferite modalități de a reveni în centrul inițiativ al lui Hermes Trismegistru, al cărui nume încă din antichitate se află gravat pe o carte cu pagini de aur, împodobită cu smaralde. Autoarea insistă asupra textului sacru, în care se află motivația numelui Trismegistru: „Mi se spune Trismegistru, fiindcă dețin trei părți din înțelepciunea întregii lumi”.

Din totalul de legi atribuite lui Hermes Trismegistru rezultă că „inițiatul oferă certitudini, pe când înțeleptul – adevăr îmbrăcat în vâln alegoric al simbolurilor”. Autoarea Noemi Bomher demonstrează capitol cu capitol prin materialul poetic eminescian: poezie filozofică, istorică, erotică și versuri dramatice, esența și existența celor unsprezece legi ale filozofului antic Hermes Trismegistru în creația eminesciană, identificând în Călugăr și Poet figura misterioasă a Magului (Povestea magului călător în stele, Sărmanul Dionis, Mira, Nu mă-nțelegi...).

Aplecată cu știința cercetătoarei asupra manuscriselor eminesciene, Noemi Bomher conchide următoarele despre poet: „Mihai Eminescu era conștient că legile minții au relație cu matematica, că numărul este substanța lucrurilor, au relație cu filozofia și că totul este conținut în creierul uman: seria întâmplărilor, lucrurilor, prin urmare și seria rangurilor din lume e conținută în energia specifică a creierului nostru... S-ar putea ca fragmente din matematică, fizică sau științele naturii să aibă valoare inițiativă, să ne ajute să participăm la înțelegerea principiului mistic – lumina”.

Miracolul unității, obsesia eminesciană, sugerează că toate lucrurile vin de la Unul, UNICUL: „El, singur zeu, stătuț-au nainte de-a fi zeii / Și din noian de ape puteri au dat științei, / (...) El este moartea morții și învierea vieții”. (Rugăciunea unui dac). Descoperirea Divinității se face „prin coborârea în arhetip. Pe o scară imensă se

NOEMI BOMHER

Magie luminoasă în opera lui Mihai Eminescu

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, R.A. BUCUREȘTI, 1997

află UNICUL, fără un secund... toate formele acestei existențe unice se bazează pe omniprezența principiului prim”. Cercetătoarea valorifică Scrisoarea I:

„Începînd la talpa însăși a mulțimii omenеști,
Și suind în susul scării pîn-la frunțile crăiești,
De a vieții lor enigmă îi vedem pe toți muncii,
Fără-a ști să spunem care-ar fi mai nenorociți...
Unul e în toți, tot astfel precum una e în toate”.

Cercetătoarea creației eminesciene „despică” textul poetic cu virtuțile lui artistice, avînd revelația că „Eminescu stăpînește modelul poetic

magic” identificîndu-se ea însăși cu modelul hermeneutic eminescian, descifrîndu-i și revelîndu-i sacralitatea, nervurile și elementele de magie luminoasă, tilcuite mereu la alt nivel, după propria-i mărturisire.

Magia luminoasă, descifrată în creația lui Mihai Eminescu, îi deschide cercetătoarei un univers propriu, imens, de a face filozofia filozofiei eminesciene prin reinterpretarea marilor creații: Memento mori, Cezara, Sărmanul, Dionis, Floarea albastră, Povestea magului călător în stele, Odă (în metru antic), Egiptul, Călin (File din poveste), Dintre sute de catarge, De treci riul Seleniei..., Peste virfuri, Melancolie, Singurătate, Cugetările Sărmanului Dionis, Sarmis, Gemenii, Mureșan....

Despre filtrul poetic al universului copilăriei lui Eminescu, Noemi Bomher face următoarea subliniere, demnă de luat în seamă: „Sensibilitatea omului Eminescu nu este în totalitate magică, ci este vorba de un fragmentarism, grație căruia poetul, ca om, se îndreaptă hieratic spre lumea copilăriei, în care amalgamul erudit intră sincretic în consonanță cu universul pur.”

Autoarea stăpînește știința pătrunderii în tainele sacre ale scriiturii eminesciene, identificîndu-se ea însăși cu miracolul marii creații: opera eminesciană și magia ei luminoasă, de la începutul și pînă în pragul tăcerii lui Eminescu, la treizeci și trei de ani. După studiile specialistelor în domeniu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga și Ioana Em. Petrescu – amîndouă universitare – studiul realizat de Noemi Bomher este o bibliografie de referință în domeniu și o contribuție incontestabilă la eminescologia românească și universală.

Lucreția Fluieraș Șipoș

Poeziile lui Eminescu pe CD

Recent au apărut pe compact disc, în recitarea celor mai renumiți actori români, primele poezii ale poetului național Mihai Eminescu. Discul e propus în atenția iubitorilor de poezie eminesciană, prin prefața volumului „Poesii”, scrisă de Titu Maiorescu, în decembrie 1883, din care cităm mai jos:

„Colecția de față cuprinde toate poeziile lui Eminescu publicate în „Convorbiri Literare” de vreo doisprezece ani încoace, precum și cele aflate pînă acum numai în manuscris pe la unele persoane particulare.

Publicarea se face în lipsa poetului din Țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor sale, pentru a fi putut fi înduplecat să se îngrijească însuși de o asemenea culegere. Cu toată stăruința amicilor săi literari.

Poeziile, așa cum se prezintă în paginile următoare, nu sînt dar revăzute de Eminescu și sînt prin urmare lipsite de îndreptările ce avea de gînd să le facă, cel puțin la cele vechi (Venere și Madonă, Mortua est, Egiptul, Noaptea, Ânger de pază, Imperat și proletar, Rugăciunea unui Dac, Ânger și Demon).

Dacă totuși am publicat și aceste poezii, împreună cu celelalte, așa cum se găsesc, am făcut-o dintr-un sentiment de datorie literară. Trebuiau să devie mai ușor accesibile pentru iubitorii de literatură noastră toate scrierile poetice, chiar și cele începătoare, a le unui autor, care a fost înzestrat cu darul de a întrupa adunca sa simțire și cele mai înalte gândiri într-o frumusețe de forme, sub al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viață.”

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (39)

Mihai Purdi

debut de presă • corespondent • povestitor

Ne-am mai întrebat adeseori în paginile acestui fișier, care sînt resorturile care au dus la apropierea generațiilor de animatori, dascăli, preoți, profesori, pentru a clădi pentru viitorime fapte culturale și intelectuale durabile. În același timp s-a simțit și nevoia unei solidarități românești, care i-a adunat laolaltă intelectuali școliți și oameni simpli ai comunităților rurale, dar talentați prin harul rostirii în românește. Oricine din afara comunității s-ar putea și mîine chiar va întreba, ce motivații au stat la baza acestei unități în acțiune și cum s-a putut comunica pe aceeași lungime de simțire și faptă? Cum s-a făcut că încă din anul nașterii presei românești, 1950–1951, bucuria colaboratorilor de a-și vedea produsele lor tipărite legau numele de o vîrstă care va atinge 50 de ani? Cîtă gratuitate și entuziasm și cît nevoia de carieră sau orgoliu, doar presa anilor ne poate da un răspuns mai clar. Contactul direct între comunitățile românești și redacție se făcea fie din inițiativa ziarului (prin deplasări pe teren, anchete de presă în comune sau chestionare trimise abonaților), fie din inițiativa cititorilor, prin intermediul corespondenților voluntari. Rămînea în sarcina acestora din urmă libertatea de a scrie despre acțiuni deosebite, care au avut loc în locurile lor de baștină. Iniți-

al, asemenea corespondențe luau forma scrisorilor către redacție, prin care se exprimau satisfacții și bucurii în legătură cu apariția ziarului (Ilie Garami, Ion Lucaci, Sfetozar Rotar, Teodor Ianc și alții).

Un asemenea corespondent voluntar, care și-a depășit orice complex al timidității și scrisului pentru ziar a fost, de la început Mihail Purdi (n. 1904–m. 1978). Darul povestirii, care presupune comunicare cu un ascultător/cititor, a contribuit decisiv la vocația cuvîntului făcut public prin presă. Numai că, față de colegii săi cu aceleași preocupări în ale povestitului, (Vasile Gurzău, Teodor Șimonca), absenți sau prea puțin prezenți cu materiale semnate în ziar, Mihai Purdi a avut curajul de a-și lua pe cont propriu soarta, colaborînd la ziar din primul an de apariție al *Libertății noastre*. Chiar dacă a făcut-o sporadic, fără perseverență și ambiția altor colaboratori cunoscuți (Ana Crișan, Ioan Hotea, Petru Popuța, Marius Turcu), gestul său rămîne unul simbolic, confirmînd nevoia de dialog cu semenii, prin cuvîntul scris. La început se practica scrisoarea, așa încît și *primul articol* de gazetă publicat este un asemenea mesaj de stare a expeditorului, în starea de bucurie pentru venirea a trei învățători din România. Dacă e să ne referim doar la Marius Turcu (Fișa 18), unul din

dascălii veniți în preajma anului 1950, atunci putem da crezare stării și sentimentelor de încredere și speranță pentru români, pe care le exprimă Mihai Purdi în acest prim material: „*Sosirea celor trei învățători la noi în Ungaria este un simbol pentru noi și o promisiune*” (nr. 4, 4 apr. 1951). Faptele culturale, actele și toate acțiunile pe care le-a inițiat și susținut M. Turcu, acoperă pe deplin nădejdea și promisiunile de care scria Mihai Purdi. În două numere din 1952, corespondențele lui Purdi tind spre un reportaj despre aspecte sociale, de muncă ale țăranilor din Otlaca-Pustă. Scrise foarte

devină clară, exactă, cu un mare grad de obiectivitate (nr. 4, 15 febr., nr. 6, 15 mart. 1952).

O mult prea îndelungată tăcere s-a așternut asupra colaborărilor sale după acest început destul de consistent. E și un semn de întrebare de ce redacția, la bilanțul primilor trei ani ai ziarului, în 1954, nici măcar nu-i amintește numele printre colaboratorii de început. Revine în paginile de ziar, după mai bine de 20 de ani, cu colaborări de alt gen, înscrise în programul instituționalizat de culegere a folclorului românesc. Am văzut că prin contribuția lui Alexandru Hoțopan (Fișa 5), au ieșit la iveală o serie de creații – o adevărată comoră a folclorului autohton: proverbe și zicături (1974) strigături (1973). Fără complexe ale poziției sociale, cea de țăran, pe care o înnobilează semnătura sa la ziar, Mihai Purdi aparține categoriei talentelor native a povestitorilor de legendă. Revenirea la colaborări se face povestind pagini scrise. Textul *Cum o scăpat Cîțu bătrănu dă seceriș* (nr. 12, 15 iunie 1973) ori *snoava Tînăru bănos* (nr. 13, 15 iun. 1975), ca și celelalte publicate în cursul anului 1974, prin prelucrarea lui Al. Hoțopan, aduc din Otlaca-Pustă povești de evenimente și situații comice de o încîntătoare limbă arhaică și un aer specific zonei de proveniență. Unele se leagă de muncile de peste an, altele intră în subiecte

de culisă ale relațiilor dintre tinerii satului, cu figuri țărănești din cele mai pitorești. Cînd în 1977 Al. Hoțopan are fericita inspirație de a le strînge într-un volum *Poveștile lui Mihai Purdi*, urmau după volumul unui la fel de talentat povestitor popular, Vasile Gurzău. În cazul lui Mihai Purdi, prelucrarea duce pînă la construirea unei noi povești, printr-un fenomen de contaminare între tradiția colectivă și harul personal al povestitorului. Agnes Kovács, în prefață, ca și Gh. Petrușan, într-o aplicată cronică asupra cărții (în nr. 7, 1 apr. 1978) sublinia atunci nouitatea poveștilor lui Mihai Purdi: inovația se petrece nu atît la nivelul conținutului, rămas prin circulația orală constant, ci la nivelul formelor personale folosite în actul de recompunere a textelor. Astfel, textele lui Purdi nu sînt povestite, ci scrise, după ritmul, starea și spontaneitatea actului de aducere-aminte a acestora. Calitatea de „scriitor popular”, de care vorbea Gh. Petrușan i-a adus lui Mihai Purdi notorietatea și farmecul povestitorului, respectat și iubit de consătenii săi. Portretele poveștilor sale, luminate dinspre speranță și voie bună, senine în istețimea lor, pot recompune portretul șagalicului povestitor, pus la o vorbă de duh lîngă gardul de la uliță.

Cornel Munteau

Din fișele următoare: Teodor Cosma (40), Roza Ary (41) și alții

Tovarășul Mihail Purdi ne scrie:

La ședința Comunității de Muncă a Părinților din Liceul Român din Gyula directorul liceului ne-a comunicat că au sosit trei învățători români din Republica Populară Română. Noi îi primim cu cea mai mare bucurie, le spunem „Bine ați venit și le dorim ca să se simte foarte bine la noi. Mulțumim Partidului Celor ce Muncesc din Ungaria și Partidului Muncitoresc Român pentru grija cea mare, cu care aceste partide ne urmăresc dezvoltarea noastră culturală. În trecut nu aveam drepturi, sistemul exploatare ne-a disprețuit și ne a jefuit. Nici limba noastră maternă nu o puteam vorbi liber. Inșă după eliberarea noastră de către Glorioasa

Armata Sovietică situația s-a schimbat cu totul. Astăzi Maghiarii și Românii se consideră frați unii pe alții și se ajută mutual. Sosirea celor trei învățători la noi în Ungaria este un simbol pentru noi și o promisiune. Dacă ne unim toate forțele pentru a ne apăra libertatea, pentru a construi socialismul, vom înfrînge toate greutățile. Conduși de Marea Uniune Sovietică, de gloriosul și înțeleptul Stalin, de Partidul Celor ce Muncesc din Ungaria și îndrumați de tovarășul Rákosi Mátyás, poporul maghiar și naționalitatea română conlocuitoare pășesc spre un viitor fericit, spre frăția veșnică a acestor două popoare în semnul socialismului.

Mihail Purdi

Succese românești în Bundesliga

Gol, gol, gol...

Ioan Viorel Ganea a intrat în istoria Bundesliga VfB Stuttgart-1. FC Kaiserslautern: 6-1

La sfârșitul săptămânii trecute atacantul român de la Stuttgart a reușit o evoluție de senzație, doborând chiar și două recorduri. A devenit pri-

mul român care a reușit un hat-trick în campionatul german și este singurul jucător căruia i-au reușit într-un singur joc trei goluri și tot atâtea pase decisi-

ve. Evoluția lui Ganea a pus în umbră toate criticile care i s-au adus în ultima vreme. Cu isprăvile sale, românul a devenit nemuritor pentru postul de televiziune SAT 1. „Puternic, megaputernic, de nedescris – Ganea.” – s-a spus despre el în programele sportive ale postului german „Treis goluri într-un meci reușesc puțini. Trei pase decisive, asijderia. Dar trei goluri și trei pase decisive în aceeași partidă n-a mai înregistrat nimeni, în întreaga istorie a băncii noastre de date. Pînă la Ganea!” – au spus despre el reporterii postului SAT 1. Sub povara laudelor, Ganea a rămas cu picioarele pe pămînt. „Am făcut și eu meciuri bune, doar că n-am băgat trei goluri.”

Vasile Miriuță în fruntea echipei Cottbus

Energie Cottbus-Schalke 04: 4-1

Înainte de gol

Revistele sportive din Germania sînt pline cu elogii aduse acestui meci. Nu întîmplător. Echipa gazdă, luptîndu-se cu retrogradarea, a învins cu un scor surprinzător Schalke 04, care se afla în fruntea clasamentului. La succesul celor din Cottbus, din nou a contribuit cel mai mult Vasile Miriuță. Pe lîngă faptul că în cursul întregului meci a dirijat jocul gazdelor, în a 45-a secundă a meciului a valorificat cu precizie o lovitură liberă de la o distanță de 20 de metri. În pauza de iarnă la Cottbus a sosit de altfel și un nou jucător român Sabin Ilie, fratele lui Adrian Ilie de la Valencia. La ora actuală deci, aici evoluează trei români: Miriuță, S. Ilie și Reghenkampf, și doi unguri: Sebők și Mátyus. Cu victoria aceasta, echipa orașelului est-german a ajuns pe locul 12 al clasamentului, ceea ce îi asigură un mic răgaz în lupta de retrogradare.

La marginea terenului de joc

La 25 ianuarie, în sala de gimnastică a școlii generale nr 5, „Lila”, din Giula s-a organizat Olimpiada Elevilor. Printre cele opt a fost și echipa școlii generale române din oraș, condusă de profesoara Maria Bányai: „Nu am avut prea mult timp să ne pregătim pentru concurs, fiindcă numai cu cîteva zile în urmă am primit invitația. Deși copiii sînt foarte harnici, nu s-au încheiat încă într-o adevărată echipă, cum ar fi de așteptat la un asemenea concurs.”

Competiția a constat din opt probe, în multe cazuri copiii noștri au fost printre primii trei din categoria lor. Punctele adunate totuși nu au fost sufi-

ciente ca să se califice pentru faza județeană, care va avea loc la Bichișciaba. Dacă luăm

în considerație care școală a cîștigat concursul, stăm pe gînduri și ne punem cîteva întrebări:

- De ce nu s-au trimis invitațiile din timp?
- Oare cît timp s-au pregătit pentru acest concurs copiii din școala anumită?
- Cine au format această echipă?
- Pentru ce nu s-a solicitat cîte-un arbitru din toate școlile?
- Dacă profesoara care a coordonat întrecerea acum ar fi studentă, ce notă ar primi din matematică?
- Și cum are curajul să se uite în ochii colegilor și copiilor din celelalte școli? MIC

Gala sportivilor – cu personalități cunoscute

În ziua de 27 ianuarie s-a desfășurat în hala sportivă din Giula *Gala Sportivilor*. Cum am mai informat, printre organizatorii competiției a fost și Gheorghe Roxin. Cu ajutorul lui au fost invitate numeroase perso-

Levente:

„Mă bucur foarte mult. Nici nu m-am așteptat la așa ceva, ca tocmai eu să primesc titlul „Cel mai bun fotbalist al orașului” și „Cel mai bun sportiv al orașului”, fiindcă mai sînt și

Bozóky Imre, invitatul galei

nalități din viața sportivă maghiară: dr. Bozóky Imre (președintele MLSZ), Lukács József (antrenor de gimnastică) Salga Péter (președintele Federației Maghiare a Sporturilor de Agrement) și Tompa Andor (președintele Federației Naționale a Bazelor Sportive Ungare). După deschiderea festivă a urmat un spectacol artistic oferit din partea clubului de gimnastică din oraș.

La serbare au fost înmîinate sportivilor aproape 100 de diplome, cupe și cadouri. Printre sportivii sărbătorii și premiați sînt și cîteva cunoscuți de pe paginile noastre, cum a fost Tamási Levente și Gilányi Kamilla.

I. Cozma

alții sportivi ca mine. Și eu nici nu sînt originar din Giula. Sînt foarte surprins, dar și fericit”.

Kamilla:

„Mă bucur de diploma primită și de cupă. Sper că în viitor voi mai avea posibilitatea să dovedesc și mai mult. Mulțumesc pentru premii și ajutor, dar știu că prin astea va trebui să fiu și mai atentă atît la antrenamente, cît și la concursuri”.

După înmînarea premiilor, gala a continuat cu o cină și cu balul sportivilor. Ar fi necesare mai multe acțiuni de acest fel, căci ele generează spor la muncă și la „luptă”.

Încă o centură pentru KOKO

În seara de sîmbătă, 27 ianuarie, KOKO „a pus coroana” pe boxul maghiar. Deși boxul maghiar a avut și pînă acum numeroși reprezentanți buni cum a fost Papp László, numai lui István Kovács i-a reușit să adune atîtea titluri.

- 1988 Gdansk, campion european juniori,
- 1991 Göteborg, campion european adulți,
- 1991 Sydney, primul campion mondial (amator) dintre boxerii maghiari,
- 1992 Barcelona, locul II. la Jocurile Olimpice,
- 1993 locul III. la Campionatele Europene,
- 1996 Atlanta, medalia de aur, la Jocurile Olimpice,
- 1997 campion Mondial,

În anul 1997 (13 decembrie) debutează în tabăra profesionalismului. Primul adversar este francezul Ahmed Lain. De atunci, de cînd e boxerul ligei WBC, Kovács István încă nu a suferit nici o înfrîngere.

Sîmbătă seara, în 11 runde ne-a cam ridicat tensiunea, mai ales cînd am văzut că nu joacă în stilul obișnuit, primind și cîteva pumni de la adversarul său Antonio Chelo Diaz. În ultima rundă, după un șir de lovituri bine plasate, KOKO l-a învins pe Diaz prin KO. Astfel KOKO a cucerit centura de aur WBO a boxerilor profesioniști. În sala Rudi Sedlmayer Halle din München, 6 mii de suporteri au sărbătorit împreună victoria lui KOKO.

Ioan C.

ROMÂNIA

Luni, 12 februarie

6.00 Telematinal 8.10 Jurnal regional 8.50 Film 11.30 Știrile de sîmbătă asta 12.00 Telesciclopedia 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. 15.00 Cronica 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Seniorii cetății 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Amprente 21.00 Național TV Bingo Liberty 22.15 Jurnalul de noapte.

Marți, 13 februarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Ora G 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Pentru dv. Doamnă! 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film 21.20 Serial. Șapte zile 22.20 Jurnalul de noapte 22.35 Economia 23.20 Vă place opera?

Miercuri, 14 februarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Impas în doi 18.00 Info-Mania 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Recurs la morală 21.15 Cu ochii n patru 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Serialul noului mileniu 23.10 Lumea dansului.

Joi, 15 februarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.10 TVR Iași 10.50 TVR Timișoara 11.30 Recurs la morală 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Drepturile omului 14.30 Serial 15.00 Convingeri 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Academia de presă 22.05 Jurnalul de noapte 22.20 Fotbal: FC Porto-FC Nantes.

Vineri, 16 februarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.10 Medicina pentru toți 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Garantat 14.30 Trupa de șoc 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Obiectiv Europa 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 O vedetă... populară 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Obsesia 22.35 Jurnalul de noapte 22.50 Profesioniști 23.50 Rock la miezul nopții.

Sîmbătă, 17 februarie

6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. 8.35 Muzică populară! 9.00 Film 11.05 Ai carte, ai parte! 12.00 Serial comic 12.30 Auto Club 13.00 Jurnalul de prînz 13.10 Arca marelui 15.15 Serial 16.00 Ora G 17.00 Telesciclopedia 18.00 Garatant 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Divertisment și muzică 20.30 Serial 21.25 Jurnalul de noapte 21.35 Film.

Duminică, 18 februarie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni pînă duminică 12.45 Jurnalul de prînz 13.00 Handbal Feminin 14.30 Anul sportiv 2000 15.30 Film 17.00 Trupa de șoc 18.10 Serial 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film 21.00 Știrile de sîmbătă asta 21.30 Videoteca de aur 22.30 Jurnalul de noapte 22.40 Marele Jazz.

TVR

Luni, 12 februarie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.25 Serial (R). Piatra magică 6.50 Desene animate 7.15 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Film (R). Totul plutește 9.55 Știri 10.00 NBA Action 10.30 Serial (R). Fiice și soții 11.25 Serial (R). Jonathan Creek 12.15 Veni, Video, Vici! 12.30 Răscruți (R) 13.00 Desene animate 13.40 Serial. Domnișoara Andreea 14.30 Știri 14.35 Film (R). Povestea lui Noah Dearborn 16.05 Spațiu francofon 16.35 Serial de călătorii 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.20 Lumea de mine 19.25 Serial. Băieți buni, băieți răi 20.10 Sport plus 20.55 Știri 21.00 Știri bancare și bursiere 21.05 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet (R) All-Star Game 2001 22.30 TVM Mesager.

Marți, 13 februarie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 7.20 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 Veni, Video, Vici! (R) 8.35 Sport plus (R) 9.25 Integrale (R) 10.25 Știri 11.35 Documentar (R) 12.25 Tribuna partidelor parlamentare 12.55 Desene animate 13.40 Serial. Domnișoara Andreea 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2 16.10 Călătorind prin țară 16.50 Serial. Familia și legea 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.20 Ferma (R) 19.25 Serial. Băieți buni, băieți răi 20.15 Pragul de sus 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Cei care plătesc cu viața 23.25 TVM Mesager.

Miercuri, 14 februarie

6.00 Tip-Top, Mini-Top (R) 6.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 7.15 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.40 Pragul de sus (R) 10.05 Știri 10.15 Călătorind prin țară (R) 10.45 Film (R). Cei care plătesc cu viața 12.25 Cronici votive (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Domnișoara Andreea 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Familia și legea 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Documentar 18.30 Televiziunea, dragostea mea! (R) 19.25 Serial. Băieți buni, băieți răi 20.15 Pe mîchie de cuțit 21.10 Afaceri la cheie 21.25 E dreptul tău! 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Baia turcească 23.25 TVM Mesager.

Joi, 15 februarie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 7.35 Toți, împreună 8.25 Veni, Video, Vici! (R) 8.40 Pe mîchie de cuțit (R) 9.35 Afaceri la cheie (R) 9.50 E dreptul tău (R) 10.10 Știri 10.20 Mit și istorie (R) 10.50 Film (R). Baia turcească 12.25 Tribuna partidelor parlamentare 12.55 Desene animate 13.40 Serial. Domnișoara Andreea 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2 16.10 Serial de călătorii 16.40 Puls 2001 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Documentar 18.45 Lenny Kravitz în concert 19.30 Fascinație și magie 20.15 Ora adevărului 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Cinematografic de artă. Moarte morții 23.20 TVM Mesager.

Vineri, 16 februarie

6.00 Documentar (R) 6.30 Desene animate (R) 7.20 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Ora adevărului (R) 9.50 Știri 10.00 Spațiu Francofon (R) 10.30 Puls 2001 (R) 11.20 Cinematografic de artă (R). Moarte morții 12.55 Desene animate 13.40 Serial. Domnișoara Andreea 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2 16.00 Povestiri cu internet neașteptat (R) 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Reforma la bani mărunti 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Documentar 18.35 Serial. Samurail 19.25 Serial. Misiune pe chei 20.15 D'ale lui Mitică 21.15 Documentar 21.45 Știri 21.50 Știri bancare și bursiere 22.00 Film. Echipa roșie 23.30 TVM Mesager.

Sîmbătă, 17 februarie

6.00 Călătoriile lui Ics (R) 6.30 Desene animate (R) 7.20 Veni, Vede, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Răscruți 9.00 Desene animate 9.20 Serial. Povestitorul cel bătrîn 9.45 Desene animate 10.05 Film. Ca într-o poveste de-a lui Twain (II) 10.35 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Arca lui Noe 12.00 On line 12.30 Medalion de interpret 13.00 Atlas 13.30 Știri 13.35 Documentar 14.30 Top TVR 2 15.30 Povestiri cu internet neașteptat 16.00 Serial. Eroul meu! 16.30 Stelele gimnasticii românești 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Prețul succesului 18.10 Fascinația chitarei 19.20 Televiziunea, dragostea mea! 20.25 Serial. Scurte povestiri cinematografice 21.00 Știri 21.05 Serial. Jonathan Creek 21.55 NBA Action 22.20 Documentar 23.05 TVM Mesager.

Duminică, 18 februarie

6.00 On line (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Desene animate (R) 7.30 Medalion de interpret (R) 8.00 Tradiții 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Călătoriile lui Ics 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Arta apărării 13.30 Știri 13.40 În numele sportului 14.15 Documentar 15.05 Serial. Star Trek 16.00 Documentar 16.30 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Fiice și soții 18.30 Spectacolul lumii 19.05 Film. Văra. la marginea orașului 20.35 Documentar 20.55 Știri 21.00 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet. Philadelphia-Phoenix.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 12 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Futbol Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marți, 13 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 14 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 15 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 16 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sîmbătă, 17 februarie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua la norocoasă 5.30 Retrospectivă P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 18 februarie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Suprabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la: <http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

12 FEBRUARIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

13 FEBRUARIE, MARȚI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

14 FEBRUARIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

15 FEBRUARIE, JOI (redactor: Monica Rocsin)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

16 FEBRUARIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foaia românească” 11.52 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00 Magazinul Vîrstnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Măda din Virșeț 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 FEBRUARIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

18 FEBRUARIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 KHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

14 februarie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 1 februarie 2001 (m2 ora 11.40)

Programul emisiunii românești:

Magazinul românesc al Televiziunii Maghiare săptămîna viitoare vă propune să irmăriti două înregistrări legate de Micherechi. Prima se va ocupa de încercările de auto-organizare, într-o cooperativă de valorificare a zarzavaturilor, o formă care va deveni inevitabilă odată cu intrarea Ungariei în Uniunea Europeană. Din celălalt montaj o s-o puteți cunoaște pe Elena Ruja din Seghedin, care și ea își are rădăcinile la Micherechi și care se ocupă cu pictarea iconeilor. Curiozitatea este că, îndrumată de vise, a început să lucreze la picturi religioase abia la vîrstă de 40 de ani. Din spațiul magazinului românesc nu vor lipsi nici știrile și actualitățile săptămîni.

Realizator: Ștefan Crăsta

„Am știut întotdeauna care-mi este datoria”

La expoziția fotodocumentară a lui Gheorghe Dulău

Sîmbătă după-masă, la 3 februarie, sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a fost arhiplin. Cei sosiți au urmărit cu deosebită atenție programul oferit de corul „Pro Musica” din Giula și poezia recitată de eleva Maria Petrușan din Micherechi. Profesorul dr. Gheorghe Petrușan a vernisat expoziția cu un profesionalism de înaltă ținută. Discursul său a fost o adevărată parabolă, apreciindu-l pe dascălul Gheor-

ghe Dulău ca pildă bună și exemplu în fața intelectualilor noștri formați după al doilea război mondial. „...S-a creat la Micherechi o tradiție care de acum încolo obligă, se remarcă dansatorul Gheorghe Nistor și muzicantul Teodor Covaci (Delea). Pe lângă talenții dansatori și dansatoare, trinitatea Nistor, Covaci și Dulău a scos din obscuritate satul nostru natural și l-a introdus în circuitul vieții spirituale ale țării noastre...” Profesorul Petrușan a

mai apreciat: „Multe s-au format în casa lui primitoare”. În acest fel, Gheorghe Dulău rămîne un veritabil învățător, învățătorul nostru, al tuturor, pe care acum, cu această ocazie, l-au cinstit consătenii, foștii elevi, oamenii de rînd.

După cuvintele de apreciere ale profesorului universitar din Seghedin, și domnul Dulău o adresat asistenței cîteva cuvinte. Cu emoții, mișcat de sentimente, le-a mulțumit acelor care au creat această atmosferă și posibilitatea ca munca lui să fie recunoscută. Dascălul a știut întotdeauna care-i este datoria. În 1946, pentru doi iepuri, a cumpărat primul aparat de fotografiat, de fabricație germană. De atunci încolo a fotografiat, a tot fotografiat, documentînd tot ce s-a întîmplat în satul lui natal.

Dr. Ioan Ciotea, președintele Uniunii i-a înmînat celui sărbătorit diploma de onoare „Pentru Cultura Română” și un valoros aparat de fotografiat, ca un îndemn să-și continue activitatea. Fiind de față la această serbare și Florin Didilescu, șeful Inspectoratului de Cultură din Arad, acesta i-a înmînat lui Gheorghe Dulău o plachetă și o carte cu cîntece religioase, subliniind totodată

Satul meu

Foaia verde de mohor,
Pe cîmpia din Bihor
În văile Crișurilor
În luminișul pădurilor
Era o căsuță mică,
De un românaș locuită.

El Moga Crăciun se numea,
Și un cal faină, murg avea.
Încălecînd odată murgul
A pornit prin văi de-a lungul:
Prin Ciurmeșiu, Tămășda și Tulca,
pînă la Beiuș încolo urca.

Îi îndemna pe oamenii de omenie
La o nouă tovărășie.
Și așa, în urma lui Moga Crăciun,
Sosesc alți treizeci de români:
Iănțești, Rujești și Butești,
Harmici, credincioși oameni sătești.

Ei aici în cîmpie se așezară
Și numele de Micherechi i-l dară
Satului lor mic și drag
Cu tot mai multe flori în prag.
Toate astea au fost mai demult
Peste două sute de ani au trecut.

De atunci multe se mai întîmplară
Vi le povestesc de altă oară.
Gheorghe Dulău

că se simte solidar cu bucuria noastră de a fi români. Ca încheiere a vernisajului, clădirea a răsunat de inimosul „La mulți ani!”, intonat de corul giulan.

Oaspeții sosiți la vernisaj au fost invitați apoi la o recepție oferită de familia Dulău. Fotografiile expuse au fost – fiecare în parte – o revelație: micherechenii și-au căutat și și-au recu-

noscut rudele, cunoscuții, oamenii au recunoscut străzile și casele vechi, oftînd cu nostalgie – cum a trecut timpul. Toată lumea s-a simțit bine, nimeni nu s-a grăbit acasă. În cartea de oaspeți, mulți și-au semnat numele, dar au așternut și gîndurile lor de sărbătoare. Ceea ce a notat Gheorghe Santău e valabil:

*De barba activității tale în sînul românilor din Ungaria merită să fi calificat ca unul dintre cei mai buni români.
La mulți ani! Gheorghe Santău*

Text: Șt. Oroian, foto: BéBé
(Interviu cu Gheorghe Dulău puteți citi în pagina a 11-a)

FOAIA
românească
9 FEBRUARIE 2001
www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 540 forinți; 6 luni 1040 forinți; 1 an 2080 forinți. A hirdlap megjelensét a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.